

Каленик

2/2012

Цена 80 динара

<http://www.eparhija-sumedijska.org.rs/>

Свети Јован Златоусти

Свети Јефрем Сирин

Драган Поповић

Зоран Крстић

Борис Ничипоров

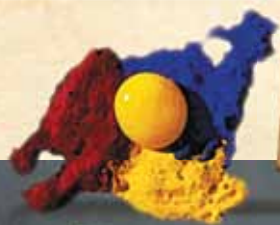
Алексиј Умински

Небојша Ђокић

Оливера Думић

Горан Живковић

**Васкршња посланица епископа
шумадијског Г. Јована**

ПРАВОСЛАВНА ГАЛЕРИЈА

Михаил Коман - Румунија

ИЗДАЊЕ ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

Каленик

Излази са
благословом Његовог
преосвештенства
епископа шумадијског
Господина Јована

Година XXXII
Број 2, (200), 2012.

Издавач
Српска православна епархија
шумадијска

Излази
шест пута годишње

Главни и одговорни уредник
Никола Миловић, протојереј

Заменик главног и одговорног
уредника
Негослав Јованчевић

Редакција
Др Зоран Крстић, протојереј -
ставрофор
Милић Марковић, протојереј
Марко Митић, протојереј
Рајко Стефановић, протојереј
- ставрофор
Драган Икић, јереј
Небојша Младеновић,
протојереј
Гордана Јоцић
Владан Костадиновић

Уредништво и администрација
"Каленик"
Владимира Роловића број 1,
34000 Крагујевац,
e-mail :
n.milovic2@gmail.com

Тираж
5000 примерака

Дизајн и припрема
Дејан Манделц

Штампа
БЕОШТАМПА, Београд

271.222(497.11)
ISSN 1820-6166 = Каленик
COBISS.SR - ID 50771212

9 771820 616009

Васкришња посланица епископа шумадијског Г. Јована.....	2
Свети Јован Златоусти, О издајству.....	5
Свети Јефрем Сирин, Тумачење на књигу Постања.....	6
Драган Поповић, Црква, икона, евхаристија.....	10
др Зоран Крстић, Веронаука у служби васпитања за вредности.....	15
Борис Ничипоров, Црква, дете и савремени свет.....	20
Алексиј Умински, Проблеми православне гимназије.....	23
Небојша Ђокић, Оливера Думић, Манастир Драча.....	32
Горан Живковић, Црква и савремени начин комуникације.....	37

Из летописа Епархије шумадијске
Промене у Епархији шумадијској
Служења, приједи и посете епископа шумадијског Г. Јована
Дечија страна

ЈОВАН

ПО МИЛОСТИ БОЖИЈОЈ ПРАВОСЛАВНИ ЕПИСКОП ШУМАДИЈСКИ

СВЕШТЕНСТВУ, МОНАШТВУ И СВОМ ВЕРНОМ НАРОДУ ОВЕ БОГОМ ЧУВАНЕ ЕПАРХИЈЕ
ШУМАДИЈСКЕ, БЛАГОДАТ ВАМ И МИР ОД
БОГА ОЦА, БОГА СИНА И БОГА ДУХА СВЕТОГА УЗ СВЕРАДОСНИ ВАСКРСЊИ ПОЗДРАВ:
ХРИСТОС ВАСКРСЕ!

Трчите и свету објавите да устаде Господ, који је уништио смрт, јер је Син Бога, који спасава род људски (Ипакој, глас 4). Овим речима црквени песник нас позива да доживимо овај Празник над празницима и ово Славље над слављима када нам се још једном даје да у себе примимо Радост којој нема равне на овој земљи, да примимо Светлост која се ни са чим не може упоредити: да осетимо, да видимо, да познамо оно што, по речима Апостоловим, *око не виде, ухо не чу и што не дође у срце човеково, а што је Бог припремио за оне који Га љубе* (Прва Коринћанима, 2, 10).

Васкрсли Христос је све ово припремио онима који верују да је Он васкрсао и да нам је Својим васкрсењем отворио врата Раја. Христос је припремио све ово онима који Га љубе, а не онима који Га мрзе, који Га се одричу, или хуле на Њега, јер Он нити Себе, нити ишта своје не намеће онима који Га неће. А чим човек вером покаже љубав према Васкрслом Христу, онда му Христос открива и дарује оно што је Божије.

У времену пре Христа, *око људско* не виде ни Бога у телу, ни живот Бога у телу, ни дела Бога у телу, не виде ни вечну Божанску Истину у људском телу, ни вечну Божанску Правду, ни вечну Божанску љубав, ни остала вечна Божанска савршенства. Не *виде* сву ту мудрост Божију у тајни сакривену. Зато је Божанствени Спаситељ говорио својим светим ученицима: *Благо онима које виде што ви видите. Јер вам кажем заиста да су многи пророци и праведници желели видети што ви видите, и не видеше; и чути што ви чујете, и не чуше* (Лука, 10, 23; Матеј 13, 17). А да би уверио Своје ученике, а преко њих и нас у Своје васкрсење, док су ученици размишљали о речима жена Мироносица да су виделе Васкрслог Христа и да им се Он јавио, сам Христос им се придружује и каже: *Видите руке моје и ноге моје, да сам ја главом; опипајте ме и видите; јер дух нема ни тела ни костију као што видите да ја имам* (Лука, 24, 39).

Васкрсење Христово нам сведочи о огромној снази самога Бога. Веровати у Васкрсење значи веровати у Бога. Ако Бог постоји, ако је Он створио свет и има моћ над њим, Он има моћ и снагу да васкрсне мртве. Ако нема такву снагу, Он није Бог достојан наше вере и слављења. Само Он који је створио живот може да га васкрсне после смрти, само Он може да преокрене и уклони жаоку смрти и победу гроба.

Христово васкрсење је највећи догађај у историји, јер сведочанство о васкрсењу људи јесте главно веровање у хришћанству. Оснивачи свих других религија су смртници, док је глава Цркве *Васкрсли Христос*. Васкрсење Христово је обнављање људске природе. Када говоримо о Васкрсењу, ми га не одвајамо од Крста, будући да су и Крст и Васкрсење два пола искуства ослобођења, као што се и молимо

у Цркви: *Крстом Твојим радост дође целом свету, свагда благосиљајући Господа. Васкрсњу Твоме невамо или пак Крсту Твоме клањамо се, Владико, и Васкрсење Твоје свето прослављамо. Као хришћани имамо утеху у томе што знамо да је Бог постао човек, да је умро за наше грехе и да је у трећи дан васкрснуо, јер гроб није могао да Га задржи.*

У Првој посланици Коринћанима Свети апостол Павле детаљно нам објашњава колико је битно Христово васкрсење. Будући да неки људи у Коринту нису веровали у васкрсење мртвих, обраћајући се њима Апостол преко њих свима поручује: *А ако Христос није устао, онда је празна проповијед наша, на празна и вјера ваша* (Прва Коринћанима, 15, 14).

Васкрсењем Својим Господ је из пакла извео људски род и увео га у Рај. Господ је из смрти подигао род људски и узнео га у бесмртност. Господ је из ништавила, из небића васкрсао људско биће у Живот вечни. *Господ је отео човека од ђавола и дао га у загрљај Богу. То је Васкрс*, каже преподобни Јустин Ћелијски.

Шта нам је дао Господ Христос Својим васкрсењем? Дао нам је Живот, Бесмртни живот, Вечни живот, коме смрт не може да науди. И Господ је свако људско биће претворио у бесмртника. *Ми хришћани у овоме свету живимо као васкрсли мртвачи*, опет каже отац Јустин. То најбоље видимо кроз Свето крштење којим се облачимо у Христа. А Свето крштење није ништа друго него, како нас учи Свето јеванђеље, погребене са Господом Христом и васкрсење са њим. И ми, кроз крштење погребavamo се у Господа Христа, како се вели у дивним пемама: *Јуче се с тобом сахраних, погребох, а данас васкрсавам с тобом*. Да, васкрсавати са Христом, значи бити хришћанин.

Без Христовог васкрсења живот би био бесмислен, страдало би се без оправдања, патило би се без искупљења. Ако Христос не уста - узалуд вера наша, узалуд наука, узалуд философија, узалуд страдања, узалуд - сав живот. Ко не преживи реалност распетог Господа, не може преживети ни реалност васкрслог. У васкрсење се улази кроз распеће. А без васкрсења нема спасења. Распеће се не може заобићи. Да би човек васкрсао васкрсењем Христовим, треба најпре да умре смрћу Његовом.

Ми верујемо да ћемо са Христом васкрснути и са Христом ући у Вечни живот. Није то само вера у бесмртност душе, јер су и многи други народи веровали у бесмртност душе, него вера у васкрсење човека, у бесмртност целог човека, и душе и тела. Зато и доживљавамо смрт као трагедију, као несрећу, као тугу, јер она раздваја човека, разбија јединство душе и тела. Зато је Христовим васкрсењем побеђена смрт, зато је туга претворена у радост и зато нам је дарован Живот Вечни.

Христос васкрсе, земљу потресе, тугу однесе, радост донесе, певао је Свети владика Николај. Овим речима благовестимо најрадоснији дан, дан када се Живот објавио свету, дан када је смрт побеђена, када су врата адска разорена, дан Васкрсни, дан сверадосни. У светлости Васкрсног дана ми сагледавамо сав свој живот и радујемо се животу. Радост коју нам васкрсење Христово даје данас, потребно је посведо-

чити овоме свету и овом времену, јер ту радост нам нико други, никада и нигде не може дати, али ни одузети.

Управо је одсуство радости, или одсуство радости која има смисла, оно што мучи савременог човека. Одсуство радости долази отуда што се смрт не надилази, већ се доживљава као коначни крај. А ако је смрт заиста коначни догађај после кога нема ничега, или после кога постоји можда само неодређени живот бесмртне душе, онда је живот човеков велика трагедија, која започиње рођењем, да би сваки даном били само ближи смрти, своје коначном крају.

Данашњи дан Васкрсења Господњег показује нам и сведочи да није тако, и зато ми данас, обасјани свтлошћу Васкрсења, са апостолом Павлом кличемо: *Где ти је смрти жалац? Где ти је, пакле, победа?* (Прва Коринћанима, 15, 55).

Многе нас кризе, муке, глад, невоље, немаштине и беде данас сналазе. Без вере и наде у распетог и васкрслог Христа, који је рекао да нас неће оставити, нећемо моћи да их пребудимо. Нека ми буде дозвољено да се послужим једним примером. Још давно, долазио је у манастир Студеницу Ђорђе Свишћов, Рус, рођен у Србији од Руса емиграната, који је био у војсци Краљевине Југославије, кога су Немци заро-

били и одвели у страшни логор Дахау, где је доживео многе муке и патње, па нам је причао: “Да нисам веровао у Васкрсење Христово, не бих могао издржати те страхоте Дахауа. Није то само физичка мука, него и незнађе. Још 1945, када су нас бомбардовали Немци, а нажалост и савезници, и кад смо гинули тако рећи свакодневно, онда сам видео на лицима људи да ли су имали веру у светлост Васкрсења. Они који нису имали веру, били су изгубљени, мрачног лица, избезумљени, јер их је страх од смрти надвладао. Само вера и нада Васкрсења даје нам снагу у страдању”, завршава Ђорђе.

На ту и такву веру и ја данас, као ваш Владика, позивам сав благочестиви народ Богом спасаване Епарије шумадијске. Та вера, понављам, није вера у незнађе, у ишчезнуће, у ништавило. То је вера у Живот вечни, али у Живот вечни који овде и сада започиње. Зато позивам све људе свога Владичанства, посебно младе, да у Христу, у Цркви Христовој која је Богочовечанска заједница, утемеље свој живот. Само тако и само ту наћи ће мир и радост за којима жуде.

Знам да је младост најлепше, али и најбурније доба човековог живота и управо зато се никада тако снажно као у младости не искушава слобода човекова. Зато позивам све, а посебно младе, да своју слободу не жртвују *убилачким ауторитетима* какви су дрога и алкохол којим се угрожава здрава припрема за светињу живота и брака. Позивам сав народ славне и дичне Шумадије да се угледају на своје претке

и да се смире пред светињом и озбиљношћу живота, јер живот није само забава, односно, живот се не може свести само на забаву. Живот је стална борба са свим оним што нас од Господа одваја. Хришћански живот је борба за добро, а против зла и изопачености које видимо у себи, другима и заједници којој припадамо. Не заборавимо да је зло увек кратког века и само наизглед успешно и блиставо. Зато на злу, лукавству, превари, неистини, не треба заснивати ништа, поготову не живот. Понављамо, само ако се на Васкрслом Господу утемељи живот, могуће је наћи мир и радост, за којим сваки човек истински жуди.

Када је апостол Филип рекао свом пријатељу Натанаилу да су нашли Месију, Натанаило је изразио сумњу, али га апостол Филип позива и каже: *Дођи и види* (Јован, 1, 45–46). Овај позив и ја, драга наша децо духовна Цркве Божије у Шумадији, упућујем вама - дођите и видите. Дођите и долазите у наше храмове, на свим богослужењима узимајте учешће и пришећујте се у Светој Литургији, која је жива слика будућег Царства Божијег. Учествовати у Светој Литургији значи предокушати већ сада и овде плодове Будућег царства Његовог. Ту најбоље видимо да наша хришћанска будућност не зависи ни од тешких материјаних прилика које су видљиве, нити од моћника овога света. И оно што је најважније, ту, у Светој Литургији видимо да наш живот има смисла, да наша будућност има смисла који се не ограничава само на овај свет и век, већ се продужава у вечност.

У име тог смисла и те радости, призивам на све вас, децо наша духовна, сверадосну светлост и силу Васкрслог Богочовека Господа Исуса Христа. Позивам вас да се данас, и у све дане свога живота, дане осмишљене Васкрслим Господом, радујете. И заиста, радујте се, јер је смрт васкрсењем Христовим побеђена, јер је сваки грех опроштен. Васкрсну радост сведочите свима око вас. Радујте се, јер је радост Васкрсења нама и дарована, да би се од нас излила на свеколику творевину Божију, на коју данас призивам свеосвећујућу силу Васкрсења, радосно кличући са целом васељеном и са свима вама:

ХРИСТОС ВАСКРСЕ - ВАИСТИНУ ВАСКРСЕ!

Ваш у Васкрслом Господу,
Јован, Епископ шумадијски

Ј. Са. Јован

Дано у престоном Нам граду Крагујевцу 15/2. априла 2012. године.

О ИЗДАЈСТВУ

(Беседа на Велики четвртак)

Уистину истјазавам се, оковима страха обујмљен, како ћу утолити вашу жеђ љубослушанија, какву ћу трпезу речи поставити; чиме ће толики народ бити погошћен – којему ће Христос Једини достатан бити да се насити; пред дверима свега света радост, приближава се спокој Васкрсења Господњег; опет се смућује неразборити народ јудејски, опет на пастира пси лају, опет против Господара робови устају, опет већају против Светлости тмине посленици, опет се Јуда марљиво поучава безаконој продаји, опет Јудеји сребро спремају да у Ад мртвима Слободнога пошаљу и виде како је смрт поробљена, да се потресу гробови и мртви окрилате пред Васкрсење; опет ученик продаје, познаваоци закона, пак, купују, а разбојник на крсту богослови.

Но, поменимо речи издајника:

„Шта ћете ми дати, рече, и ја ћу вам Га издати“ (Матеј, 26, 15).

Шта ће ти дати, Јуда: уже за вешање, таму најкрајњу, Царства лишавање, одлучење од светих, без устајња пад – то ти је добитак из нагодбе са Јудејима. „Шта ћете ми дати?“ Шта ти могу дати толико колико ти је погинути, о најбезаконији; зашто тако ситно продајеш неба и земље Творца који сву твар на длану носи; када виде Владика твога поштована, и скупоцено миро са страхопоштовањем на главу Његову изливано виде, и ревност женину опазивши, повика: „Чему ова штета;

зашто се ово миро не продаде за триста динара и не даде сиромасима?“ (Јован, 12, 5; Матеј, 26, 8-9); и то миро од различитих аромага приправљено и вештином зготовљено три стотине динара оцени, а истинито миро које мртве за Васкрсење помазује, за тридесет динара продајеш; не знаш шта продајеш, Јуда: помрачи те среброљубља пијанство; када угледа господара од роба проданога, када, пак, научи продавати светлост и куповати таму; зашто ли похули љубави познање; зашто ли пољупцем издају твориш; добро ли, давно те разобличавајући, пророк вапијаше: „Уста су му клетве пуна и горчине и преваре, под језиком му слабост и болест“ (Псалм, 9, 28); „као бритву изоштрену (ти) створи лаж“

(Псалм, 51, 4); и љубљаше Владика твог; приступи љубећи (који љубиш); трпи Спаситељ дуготрпљиви, од злосмрадија пољупца твојега не одвративши се, него ти даде дар од оговорљивих уста твојих.

О, колико зло је среброљубље, њега ради ученик, апостолски чин напустивши, уже за бешене баштини и гркљан достојан ужета пружа, јер кроза њ речи издајства изиђоше.

... (у изворнику недостају два реда) због чега разбојник ускочи са крста у Рај: јер виде Господа како виси у средини, и сву твар страхом потресену, и сунце љутим јадом затрвено; дневну, пак, светлост одбеглу, како се поретка (свога) елемента одриче, камење размрскано – јер све то виде; онда препознавши и добро разумевши и дела своја и са-

друга разбојника, када виде (сву) твар тамо и амо разрушену и дрхтаву, у средини Господа (како виси), подрхтавање познаде, и познајући одмах завапи: „Сети ме се, Господе, када дођеш у Царство своје“ (Лука, 23, 42).

Уистину, страшан разбојник једанаестога је сага посленик (Матеј, 20, 9); јер тога дана у свему испуни животно дело, иако за један сат најмљен би – ревностно изврши: не ослаби вером, не обазре се на хуле, на ударце не погледа, погрде Јудеја занемари, прими Учителја света и Господара света познавши, достојно (Му) даде поклоњење.

Шта је, дакле, противан томе плата Давалац, части Подаритељ у добродетељима – Христос; разбојника, будућег молитвеника, сам превеликом чашћу (даром) одликова, јер њему који изрече: „Сети ме се, Господе, када дођеш у Царство своје“ (Лука, 23, 42), Господ одмах одговори казујући: „Амин, кажем ти, данас ћеш бити са мном у Рају“ (Лука, 23, 43). Истинито је Писмо: „Теби, који једнако дозиваш, кажем: 'Ево, долазим'“ (Исаија 58, 9). Њему, Христу, слава са Оцем и Светим Духом сада и увек и у векове векова. Амин!

Превела са грчког Весна О. Марковић, у:
Плетенице стилских фигура у омилијама Светог Јована Златоустог,
Нови Сад 2010.

ТУМАЧЕЊЕ НА КЊИГУ ПОСТАЊА

Сиријски текст који је коришћен заснива се на: R. M. Tonneau, *Sancti Ephraem Syri in Genesim et in Exodum*, CSCO 152, Scriptorum Syri 71 (Louvain: Emprimerie Orientaliste L. Durbecq, 1955). Грешке које се налазе у овом издању исправљене су на основу поређења са манускриптом *Vatican 110* који се може наћи на DVD-Rom издању Brigham Young University: *Syriac Manuscripts from Vatican Library, Volume One*

ГЛАВА VI

[1] Након што је набројао десет поколења од Адама до Ноја, рекао је: *Ноје је био пет стотина година стар када је родио Сима, Хама и Јафета.*¹ Читаво време, Ноје је својом чедношћу био пример својим синовима, јер је пет стотина година сачувао своју невиност, међу онима за које је речено: *Свако тело поквари пут свој.*²

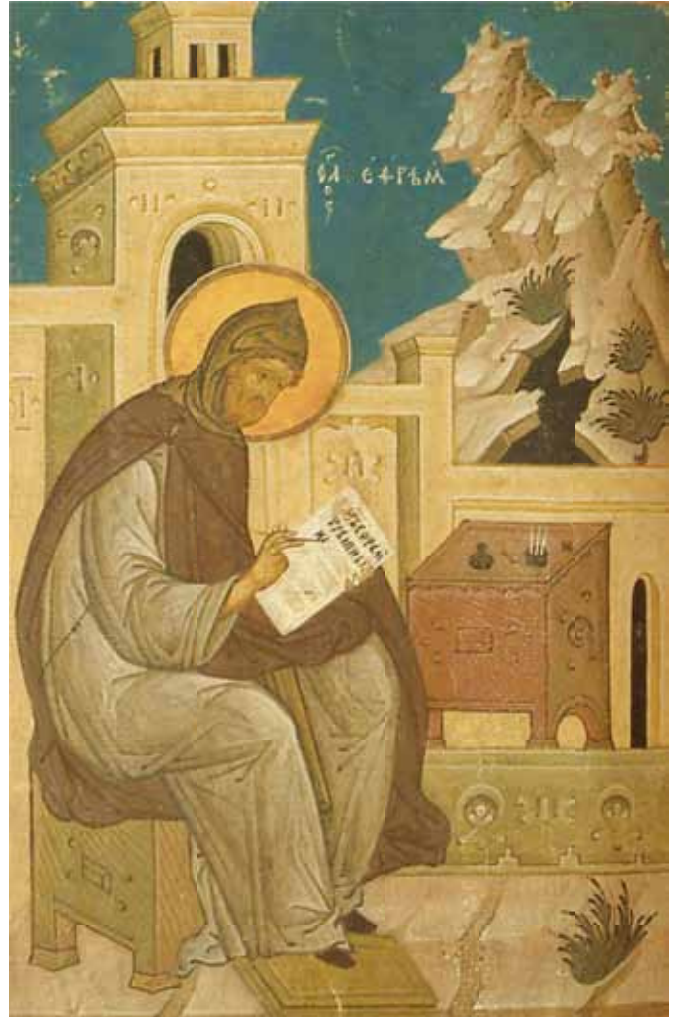
[2] Након што је испричао о Нојевој чедности, почео је да приповеда о злој похоти која је гонила припаднике његовог поколења, када је рекао: *када је рекао: када се множили људи на земљи, кћерке су им се рађале.*³ Људи је назвао оне који су били из дома Кајинова, и рекао је да су им се рађале кћери, да би показао да су у њиховом поколењу престали да се размножавају, као што смо рекли горе.⁴

[3] *Синови Божији су видели да су кћери људске лепе, и такве су узимали за жене, од оних које су изабрали.*⁵ Синови Божији је назвао синове Ситове, оне који су, као синови Ситови, названи *праведни народ Божији.*⁶ *Лепе кћери људске* које су видели, биле су кћери Кајинове, које су се украсиле и постале замка за очи синова Ситових. Тада је рекао: *И такве су узимали за жене, од оних које су изабрали,* јер када су их узели, постали су горди према онима које су изабрали. Сиромаш би се узвисио над богатом и старац би починио грех са младом. Најружнији од свих би се погордио над најлепшом.

Синове Кајинове није занимало нити богатство нити изглед *тих жена*. Они су тражили некога да им обрђује земљу која је била без семена. Иако је све ово почело због похоте блудних и сиромашних, јер блудне покреће лепота а сиромашни за богатством жуде, *на крају*, читаво племе Ситово се помамило за њима.

Зато што су синови Ситови одлазили кћерима Кајиновим, занемарили су своје прве жене које су себи узели. И ове су саме презреле своју уздржаност и брзо су напустиле своју скромност, коју су до тада чувале, због мужева својих и за мужеве своје. Због ове бестидности која је обузела мушкарце њихове и жене њихове, Писмо је рекло: *Свако тело поквари пут свој.*⁷

[4] *И Бог је рекао: Дух мој неће остати у човеку, јер је тело, него ће његови дани бити сто двадесет година.*⁸ Ово поколење неће живети девет стотина година као претходна, јер је тело и дела његова су дела тела. Стога, његови дани ће бити сто двадесет година. Ако се покају за то време, биће спасени од беса који ће доћи на њих. Али, ако се не покају, де-

лима својим ће га дозвати на себе. Милост Божија је доделила сто двадесет година за покајање поколењу које по Суду Божијем није достојно покајања.⁹

[5] Након овога, написао је о породу који је произишао од кћери Кајинових и синова Ситових, говорећи: *Било је јунака у те дане, и касније, јер су одлазиле судије кћерима људским, и рађали су хероје од старине, хероје на гласу.*¹⁰ Хероји који су рођени, родили су се слабом племену дома Кајинова, а не моћном дому Ситовом. Дом Кајинов је био слаб, зато што је земља била проклета да им не даје своју снагу, давала је малу жетву, која није имала снагу. Као и што данас неко семе, плодови и биље дају снагу а неки не. Јер тада, били су проклети, и синови проклетих, и живели су у земљи проклетства, скупљали би и јели плодове којим је недостајала снага, и они који би ово јели били су без снаге као и храна коју су јели. Синови Ситови, зато што су били синови благослова, и живели у земљи дуж рајске оgrade, имали

су обилне жетве и били су пуни снаге, као што су тела оних, који су јели те плодове, била јака и моћна. Тако, ти моћни синови Сита, долазили су кћерима луталице Кајина и оне су рађале дому Кајиновом хероје на гласу. Рекао је од старине, као Сим и Енох, први хероји од имена.

[6] Након што је испричао о херојима који су се родили племену дома Кајинова, чије су жене, иако лепе, биле ипак ниже од синова Ситових, рекао је: *Бог је видео да је зло људи велико на земљи и да је свака жеља мисли срца њихова стално зла,*¹¹ јер су у годинама које су им дате за покајање увећали своје грехе. *Зло људи је било велико на земљи,* тј. зло се увећало и проширило на оба ова племена. *Свака жеља мисли срца њихова је увек била зла,* јер греси њихови нису били повремене, него су их стално чинили. Дан и ноћ нису одустајли од својих злих помисли.

[7] Због свог зла које су починили, Господ је рекао: *Ја ћу збрисати од човека до звери, гмизавца и птице, јер жалим што сам их направио.*¹² *То што му је било жао, не значи да није знао да ће они до овога доћи, него је, да покаже њихово велико неваљалство поколењима која ће доћи, да су починили такве гнусобе, да је и Бог, који не може да жали, зажалио. Поред тога, Бог је бранио Правду своју, јер их није без разлога подавио потопом. Божанска природа, која не може да жали, понизила се и рекла: Жао ми је, како би то дрско поколење могло да чује и да се престраши и да би покајање било посејано у онима чије се срце побунило против покајања.*

Да је постојала било каква мана у делу Божијем, Он би створио нову творевину, и не би у ковчегу сачувао ништа од оног што би ражалостило Њега, који га је начинио. Обрати пажњу на то да када је рекао да му је жао, Он је показао да му није било жао. Ако му је било жао због грешника, зашто би му било жао звери и гмизаваца и птица, које нису згрешиле? И ако му њих није било жао, зашто је рекао: *Жао ми је,* када му није било жао? Жалост која се због грешника простирала на оне који нису згрешили оправдава Бога који је рекао: *Жао ми је,* јер је Он то рекао из љубави према грешницима који ће нестати, а не зато да би открио своје незнање. То што ће нестати у делима својим, била је велика туга за Милост Божију, која их је створила. Али, да нису нестали, биле би искварене будуће генерације које би дошле после њих.

[8] Када се нису покајали због њихових мучних живота, нити се се уплашили када је рекао: *Жао ми је, [Бог] је рекао Ноју: Зато што је преда мном крај сваког тела, направи себи ковчег од дрвета гофер, три стотине лаката у дужину, педесет лаката*

*у ширину и тридесет лаката у висину и заврши га са лактом одозго. Направи га на три спрата и облепи га споља смолом.*¹³ Овај тежак посао је доделио праведнику, мислећи да неће доћи потоп на њих.

Где ће наћи дрво гофер, смолу, гвожђе или конопца? Које занатлије ће му правити ковчег, и помоћу којих радника ће га саставити? Ко ће га слушати у том поколењу у којем *свако тело поквари пут свој?*¹⁴ Ако ће га правити он и синови дома његова, ко, од оних који их буду гледали, неће са њима терати шегу? Започео је ковчег прве године у којој им је дато да се покају, и завршио га је за сто година.

[9] Иако им је Ноје био пример у својој праведности, и у правди својој проповедао им је сто година, они се нису покајали. Тада им је Ноје рекао: *Од сваког тела ће доћи и бити спасени са мном у ковчегу. И потсмевали су му се говорећи: Како ће звери и птице које су расуте на свакој страни света, доћи са свих тих страна? И тада му је рекао Господ његов: Уђи у ковчег ти и сав дом твој, јер сам видео да си праведан у овом поколењу. Узми са собом седам парова од сваке чисте животиње и два пара од сваке нечисте животиње.*¹⁵ *Питоме животиње је назвао чистим а нечистим је назвао дивље, јер и у почетку је множио чисте, надајући се да ће нешто видљиво убедити оне које речи нису могле убедити. За седам дана послаћу кишу на земљи, за четрдесет дана и ноћи, и збрисаћу све што сам начинио.*¹⁶

И у тај дан слонове су дошли са истока, мајмуни и паунови пришли су са југа, друге животиње су се скупиле са запада, док су друге похитале да дођу са

севера. Лавови су дошли из шума и дивље животиње су дошле из својих јазбина. Газеле и дивљи магарици су дошли из својих пустиња, и горске животиње су се сакупили са својих гора.

Када су се окупили људи оног поколења на ово чудо, они нису дошли да би се покајали, него да би се забављали. Тада су у њиховом присуству лавови улазили у ковчег, и бикови на својим папцима, без страха, журили су да се сакрију заједно са лавовима. Вукови и јагњад су ушли заједно, а кобци и врапци заједно са голубовима и орлушинама.

[10] Када ни окупљање животиња које се збило у то време, као ни љубав која је владала међу њима тога часа, нису убедили припаднике тог поколења да се покају, рече Ноју Господ његов: *За седам дана, збрисаћу свако тело што сам направио.*¹⁷

Онај који је том поколењу дао сто година док се градио ковчег, а они се нису покајали, Онај који је сакупио све звери, које они никад нису видели, и нису показали жаљење, Онај који је измирио ловце и ловину, а они се нису уплашили, одложио је *потоп* још за седам дана због њих. Када су Ноје и сваки створ ушли у ковчег, Он је чак оставио отворена врата ковчега. Ово је чудо, да се ни један лав не сећа своје шуме и ни један сој звери или птица не тражи своја уобичајена *склоништа*! Људи оног поколења, иако су видели све оно што се збивало ван ковчега и унутар њега, нису се дали наговорити да се одрекну својих злих дела.

Ово стрпљење од сто двадесет година, дато им је како би могли да се покају, те да праведници међу њима остану и да се по њима суди том поколењу, и да праведници окончају своје животе, да не би говорили: *Зашто није поштедео оне који нису згрешили? Зато што је то поколење ставио на испит сто година, одузео им је двадесет година. Али седам дана за време којих је одлагао, након што су ушле звери, били су важнији него двадесет година које им је одузео, због знакова које им је дао.*

[11] Ако се нису покајали због знакова који су откривени током тих седам дана, било је јасно да се неће покајати ни за двадесет година у којима неће бити никаквих знакова. Отпустио је, са много мањим гресима, оне чији је живот скраћен за двадесет година.

Због тога, *када се напуни седам дана, када је Ноју било шест стотина година, другог месеца, седамнаестог дана у месецу, провалише се извори великог бездана и уставе небеске су се отвориле,*¹⁸ да они који су остали, не би дошли за време поплаве и провалили врата ковчега. *Потоп је дошао и уништио је свако тело. Остао је само Ноје и они који су били са њим у ковчегу.*¹⁹ Извори бездана и уставе небеске су били отворени четрдесет дана и четрдесет ноћи. И ковчег је плутао сто педесет дана.²⁰

[12] *Али након сто педесет дана, почеше воде да опадају, и ковчег је приспео на гору Карду,*²¹ *десетог месеца, видели су се врхови гора. Шест стотина и прве године, првог месеца, првог дана месеца, воде су се осушиле са земље. Другог месеца, који је ијор, двадесет и седмог дана месеца, земља се осушила.*²²

Стога, Ноје и они који су били са њим, били су у ковчегу три стотине и шездесет пет дана, јер почев од седамнаестог дана другог месеца, који је ијор, до двадесет седмог дана истог месеца наредне године, по лунарној години, било је три стотине шездесет и пет дана.

Обрати пажњу да је поколење дома Нојева користило ово рачунање од триста шездесет и пет дана у години. Зашто би онда рекли да су га измислили и развили Халдејци и Египћани?

*И рече Бог Ноју: Изађи ти и жена твоја и синови твоји, и жене синова твојих.*²³ Оне, које је увео једно по једно, како би сачували чедност у ковчегу, извео је напоље у паровима, како би били плодни и размножавали се у творевини. И за животиње које су сачувале своју чедност у ковчегу, рекао је: *Изведи сваку животињу која је са тобом, од сваког тела, како би се рађале на земљи, биле плодне и размножавале се на њој.*²⁴

[13] *Након што су изашли Ноје и сви они који су били са њим, он узео од сваке чисте животиње и принесе жртву паљеницу на олтар.*²⁵ Може бити да су му потпуно послушне биле све птице и звери које су изашле, или да је на дан када су изашле напоље узео од сваког чистог тела и принео жртву прихватљиву Богу, и уклонио поплаву са земље.

*И Господ је помириша,*²⁶ *не мириса меса животиња, нити дим дрвета, него је погледао и видео чистоту срца са којом је принео жртву од свега и за све. И рекао му је Господ његов, јер је желео да чује: Због праведности твоје, сачуван је и није погубљен оста-*

ставио сам дугу моју у облаке, да буде знак вечног завета између Бога и сваког тела које је на земљи.³⁶

Скраћенице:

G. R. – Мидраш Барешит Раба
 T. O – Таргум Онклеос
 T. N. – Таргум Неофити
 T. J. – Таргум Јонатан
 M. – Масоретска традиција библијског текста
 P. – Пшито традиција библијског текста
 N. R. – Мидраш Бамидбар Раба

Превео са сиријског
 мр Небојша Тумара

так у поплави. И због жртве твоје која је од сваког тела и за свако тело, никада више неће бити потопа на земљи.²⁷ Бог се тако обавезао под обећањем да чак и да сваки дан људи иду за злим мислима жеље њихове, Он више никада неће пустити потопа на њих. И зато што те године није било нити сетве нити жетве, и поремећена су била годишња доба, вратио је земљи оно што јој је у бесу његовом било одузето, и рече: Докле год буде земље, сетва и жетва, хладно и топло, лето и зима, дан и ноћ неће нестати са земље.²⁸ Јер је била ноћ читавих четрдесет дана док је трајала киша, и читаве године била је зима, без лета у њој, док се земља није осушила.

[14] И благословио је Ноја, и синове његове да буду плодни и да се размножавају, и да страх од њих падне на свако тело, на мору и на копну.²⁹ Али месо са душом његовом не једите,³⁰ тј. нећете јести месо које није заклано и чија крв, која је његов живот, није изашла. Три завета је успоставио са Нојем: први је да неће јести крви, други је освета, да ће тржити крв животиња, и трећи да ће онај који убије бити убијен.

[15] Тражићу крв од сваке животиње и од руке човечије.³¹ Сада тражи крв, као што ће је тражити и у будућности. Сада је тражи да се убије онај који је убио, као и каменовање, да се каменује во који боде.³² На крају, у време васкрса, Бог ће тражити да животиње врате све оно што су појеле од људског меса.

Бог је рекао: Од руке човека и брата његова, тражићу живот човеков,³³ као што је тражена освета за крв Авелеву од Кајина, тј. онај ко пролије крв човека, човек ће крв његову пролити.³⁴ Исказ, јер је по свом облицију створио...,³⁵ говори о Његовој моћи да управља као Бог, те да одржи у животу или да убије.

Након овога, Бог је успоставио завет са Нојем и са свим онима који су изашли из ковчега, и рече: Ни једно тело неће нестати од вода потопа. И ево

Напомене:

- ¹ Пост 5. 32.
- ² Пост 6. 12.
- ³ Пост 6. 1.
- ⁴ IV, 2.
- ⁵ Пост 6. 2. Уп. Химне о Рају 1. 11-12.
- ⁶ V, 1.
- ⁷ Пост 6. 12.
- ⁸ Пост 6. 3.
- ⁹ Уп. Легенде, 1. 153.
- ¹⁰ Судије уместо Синови Божији које доноси M., је читање које налазимо у P., T. N. и G. R. 26. 5.
- ¹¹ Пост 6. 5.
- ¹² Пост 6. 7.
- ¹³ Пост 6. 13-16.
- ¹⁴ Пост 6. 12.
- ¹⁵ Пост 7. 2.
- ¹⁶ Пост 7. 14.
- ¹⁷ Пост 7. 4.
- ¹⁸ Пост 7. 11.
- ¹⁹ Пост 7. 23.
- ²⁰ Пост 7. 24.
- ²¹ Свети Јефрем следи традицију која се може наћи у P., G. R. 33.4, P. J., Josephus, Antiquities I. 3, 5-6.
- ²² Пост 8. 3-5, 13-14.
- ²³ Пост 8. 16.
- ²⁴ Пост 8. 17.
- ²⁵ Пост 8. 20.
- ²⁶ Пост 8. 21.
- ²⁷ Пост 9. 11-15.
- ²⁸ Пост 8. 22.
- ²⁹ Уп. Пост 9. 1-2.
- ³⁰ Пост 9. 4.
- ³¹ Пост 9. 5.
- ³² Уп. Изл 21. 28.
- ³³ Пост 9. 5.
- ³⁴ Пост 9. 6.
- ³⁵ Пост 9. 6.
- ³⁶ Пост 9. 13.

ЦРКВА, ИКОНА, ЕВХАРИСТИЈА

Реферат прочитан на братском састанку Архијерејског намесништва крагујевачког, у Крагујевцу, 21. марта 2012. године

равославна Црква свој идентитет (биће, постојање) црпи из Свете Евхаристије. Ништа није очигледније од тога.¹ Од почетка свога постојања Црква је себе пројављивала сабрана на једном месту око једног догађаја, на Светој Литургији (Дап 2, 1; 2, 41-47). Упориште за ову тврдњу можемо наћи у целокупном светоотачком предању. Обраћајући се хришћанима у Коринту Свети Апостол Павле поистовећује њихово сабрање у Цркву са сабрањем ради приношења Свете Евхаристије (1 Кор 11, 18-33). На овоме инсистира и целокупна светотајинска, односно Литургијска реалност Цркве. Доктринарно учење (догмати), мисија, етос, проповеди, харитативно и исцелитељско деловање и томе слично, свакако је значајно и одређујуће за Цркву, међутим, ништа од овога нема способност њене идентификације у свој њеној пуноћи и истини. Овим елементима се више мање могу похвалити и друге религијске заједнице, наравно са битним или мање битним међусобним, као и разликама у односу на православну Цркву, међутим, оно што је за њу јединствено и аутентично јесте Света Литургија.²

Због тога је Свети Никола Кавасила с правом тврдио да се „Црква пројављује у Светим Тајнама. Када би неко могао да је види онако како је сједињена са Христом...“, наводи светитељ, „ништа друго не би видео него само Тело Господње“, и додаје „Због тога никако није неприлично што се о Цркви говори кроз Свете Тајне“.³ Под „тајнама“ овде светитељ свакако не подразумева схоластичко средњовековно (римокатоличко) виђење, на жалост и од већине православних прихваћено, набројаних седам Светих Тајни, него Божанствену Евхаристију, која је, како видимо, у његово време у симфонији са светоотачким предањем доживљавана као једна и јединствена тајна Цркве из које извиру све остале и у коју увире целокупни светотајински црквени живот.

Дакле, од самог почетка свога постојања, као народ Божији, сабран на једном месту (ἐν τῷ αὐτῷ) и око једног догађаја Трпезе Господње, Црква је своје биће пројављивала и према спољашњој реалности се одређивала најпре као евхаристијска заједница, или, другим речима, у свој својој истини и пуноћи своје биће је реализовала искључиво као заједница верних окупљена око „чаше Господње“, тела и крви Васкрслог Христа.

Есхатолошка реалност Цркве

Слика сабрања расејаног народа Божијег, карактеристична је најпре за есхатолошко ишчекивање Старога Завета, према коме ће у „последње дане“ обећани Месија око себе окупити и сабрати расејани народ Израиља, и на земљи успоставити историјско

царство. Ова слика сабрања Божијег народа око Месије (Христа), као природни прејемник Божанског савеза у првоначалном догађају Тајне Вечере⁴, у Новом Завету добија сасвим нову димензију и значење, као парекселанс догађај Цркве; догађај са којим се Црква на првом месту и поистовећује.⁵

Са тим у вези би и насловљена тема *Црква, икона, евхаристија*, преформулисана у ерминевтичке потребе могла гласити: *Црква као икона⁶ Царства небеског која се у историји пројављује на Светој Евхаристији*. Овим је феноменолошка реалност обухваћена у наслову задатим појмовима нужно проширена појмом Царства небеског, односно есхатолошке стварности, без које, како ћемо надаље видети, наш покушај богословске анализе и разумевања предмета истраживања, у контексту православног богословског предања, неће бити потпун и адекватан.

Наиме, појмови *Црква, икона, евхаристија*, онако како их православно богословље опитно доживљава, представљају релационе стварности. Поред очигледног узајамног односа и међузависности, дубљом инспекцијом долазимо до спознаје да ови феномени узети сами за себе немају онтолошку потку, већ да своје постојање дугују односу са ванвременско-просторном есхатолошком реалношћу, која нам се кроз црквено предање открива као обећано Царство

Божије.⁷ Ово надаље подразумева да се Црква у свету, у историјским категоријама времена и простора (на евхаристијском сабрању), пројављује онаквом каква ће тек бити, и да, у том смислу, њен идентитет није у ономе шта је она сада, већ у ономе шта ће бити у веку који долази, или, сажетије, да представља есхатолошку икону будућег времена.

На основу до сада наведеног отварају се следећа питања: најпре, шта представља, односно како се у црквеној богословској традицији „дефинише“ овај будући век и у каквом је односу са историјском Црквом, (односно Евхаристијом) и, друго, шта у овом контексту значи горе постављени исказ *Црква као икона будућег века?*

Сенка, икона, истина

У покушају да дамо одговор на постављена питања кренућемо од последњег, и од познатог исказа Светог Максима Исповедника који гласи: „Догађаји Старог Завета представљају сенку, Новог Завета икону, а истина је стање будућег века.“ (PG 4, 137). На самом почетку опажамо да насупротив божанском откривењу у „сенци“ кроз догађаје које смо имали у Старом Завету, имамо „икону“, која своје постојање дугује такође историјским догађајима који припадају новозаветној историји Божијег промисла о спасењу човека и света. Даље, судећи према исказу Светог Максима, истина творевине не налази се у прошлости, нити у некој паралелно (са)постојећој реалности (као што је нпр. духовни, идејни свет неоплатонизма⁸) већ припада будућности која се као таква још није догодила, односно будућности која представља стање⁹ чије се остварење тек очекује.¹⁰

Будући да се наведени исказ светитеља непосредно односи на тумачење Свете Евхаристије као иконе долазеће реалности,¹¹ јасно је да је овим хтео да ука-

же да Божанска Евхаристија представља икону истинске Евхаристије која је, како смо навели, будуће стање. „Радње својствене истини које се врше сада на сабрању бивају у стварности будућег времена, односно у Будућем Царству.“¹² Ово будуће Царство, дакле, постоји сада и овде, али у икони, као Црква, и то у догађају Свете Литургије. На тај начин Црква, као икона Царства Божијег, има истину у себи, међутим, ова истина још увек није остварена, што ће рећи да није потпуна: „Сада видимо као у огледалу, у загонетки, а онда ћемо лицем у лице“ (1Кор 13, 12). Ове речи Светог Апостола Павла представљају својеврсну „дефиницију“ садашњег стања Цркве и света. Црква је, дакле, икона, слика будућег века и живота у њему. Она је истина у икони, или икона као истина, која ће своје пуно остварење добити тек у есхатолошком догађају будућег века (уп. Јевр 10, 1; 11, 1).

На основу претходно реченог јавља се потреба за додатним појашњењима, као одговором на питање како је могуће да, како смо навели, истина историјске Цркве није потпуна када се на Светој Евхаристији, у Светим Даровима као Истина свега, појављује сам Христос?

Христос и икона

Да бисмо појаснили претходну недоумицу, на овом месту неопходна би била дубља анализа која превазилази оквире овог истраживања, те ћемо се у ту сврху послужити богословљем иконе, које свој врхунац достиже у светоотачкој борби против иконокластичког јеретичког бунтовања. У центру ове борбе, очекивано, налази се личност и догађај Христа.¹³

Наиме, теза коју су заступали противници иконе била је да није могуће (односно да није догматски исправно нити дозвољено) сликати икону Христову, јер је Он учествовао у две природе: људској и божанској. Људска Христова природа, пошто је чулна и видљива може бити описана и насликана, док Божанска, која је неприступачна и непојмљива чулима, искључује ову могућност. Будући да би свако ко намерава да наслика Христову икону требало да опише обе Његове природе, нужно упада у јерес или раздвајања или сливања природе сједињених у Христовој ипостаси „несливено и неразделиво“.¹⁴ Једина права Христова икона, за иконоборце, јесте Свето Причешће, Евхаристијско тело и крв Христова.

Свети Оци, на првом месту Свети Никифор, патријарх константинопољски и Свети Теодор Студит, одлучно и аргументовано одбацују последњу тврдњу заступајући становиште да Тело и Крв Христова у Светој Евхаристији ни у ком случају не могу бити само *икона*, већ сама *истина*. У том контексту је и Света Евхаристија, како каже Свети Теодор Студит, „садржај и рекапитулација целокупне икономије спасења“ (PG 99, 340), а Свети патријарх Ники-

фор ће додати да су Христово Тело и Крв на Светој Литургији, „оно само обожено тело Христово,“ јер се „епиклезом од стране свештеника, и силаском Духа Светога, дарови претварају у истинско Тело и Крв Христову“ (PG 100, 336).

У основи овог „неспоразума“ који је довео до иконоборачке јереси и великих превирања унутар Хришћанске Цркве, налази се недовољно познавање богословских основа неопходних за исправно разумевање феномена и истине иконе. Наиме, појам икона, онако како га поима и употребљава Свети Максим Исповедник, има суштински другачије значење од његовог поимања античке философије, које су, очигледно прихватили иконоборци и на њему засновали своје погрешно становиште. За Максима, чија мисао остаје у оквиру Црквеног предања, икона пре свега има личносну димензију: „појмом икона изражава се и показује виђење есхатолошке истине, пре свега у живом лицу, у реалности откривене личности“.¹⁵ Ова личност је, наравно, Христос, Син Божији, који бивајући Очева „икона“ тиме никако не умањује нити искључује „истину“ сопственог Божанства, већ указује на то да кроз живи и личносни однос (συχέσις) са Очевом личношћу, сада и овде, у историји, чини присутним Бога Оца у истини (уп. 2Кор 4,4; Кол 1,1). Према томе „појам иконе не умањује реалност откривења и виђења истине, већ указује на отворен простор и начин личног односа и општења са јављеним у Христу личним Богом, што већ јесте Царство Божије, већ јављено и присутно, али још не сасвим у *сили* и у *пуноћи*.“¹⁶ (Мт 16, 28; Мк 9,1; Еф 1, 23; 4, 13.)

Због ограничености ове студије, зауставићемо се и вратити питању на који начин је Црква у Евхаристији икона Царства Небеског које је истина? Увођењем у одговор категорије личности налазимо се сасвим близу решења задатог проблема и одговора на постављено питање.

Догађај Христа¹⁷ и испуњавање целокупног домостроја спасења у Његовом ипостасном јединству, који врхуни Васкрсењем из мртвих и силаском Духа Светога на Апостоле, што представља догађај Цркве и долазак самог Царства у историју, односно тајанствени „уплив“ есхатолошке реалности у историју. На тај начин остварује се оно што је у Старом Завету постојало као недовољно јасно ишчекивање (или је можда исправније рећи Божанским промислом недовољно откривено), које Свети Максим у наведеном тексту назива сенком. Црква се, „када је навршена пуноћа времена“, поистовећена са Христом у Светој Евхаристији, коначно остварује у историји, овде и сада. Све ово се збива „благодарећи есхатолошкој димензији стално присутне у Цркви *Педесетнице*, тог парекселанс есхатолошког догађаја, то јест: силаска и дејства Духа Светога, који и јесте творац, и одржавалац нераскидиве заједнице (κοινωνία) Цркве и Царства, Цркве земаљске и Цркве небеске“.¹⁸ Овако, у искуству Цркве, Царство Божије није само стање будућег века већ и садашњи доживљај, који нам је доступан у Христу, на Светој Литургији, благодарећи делатности Светог Духа.

Међутим, као такво ово искуство још увек је „квалитативно“ различито од оног есхатолошког, будућег, када ће се пројавити у истини. Али, то никако не значи да новозаветни догађаји икономије спасења, укључујући Цркву и Евхаристију, нису истинити, односно да су измишљени или лажни, већ да, бивајући историјски, „средства за свој израз позајмљују из још увек пропадљиве природе“.¹⁹

На овом месту даћемо додатно образложење које налазимо у даљем развоју теологије иконе. У одбрану светоотачког предања Свети Оци утеловљују сво дотадашње богословско и опитно искуство Цркве, следећи курс који су поставили Свети Кападокијци (пре свих Свети Василије Велики и Свети Гргорије Ниски) у правцу разликовања суштине (природе) и личности (ипостаси).²⁰ Свети Теодор Студит говори о могућности Христовог присуства у личности без нужног и обавезујућег присуства у природи. У том смислу је и икона изображавање нечије (Христове) ипостаси а не природе. По истој аналогiji схватамо и однос иконе и истине (у нашем случају Цркве, односно Евхаристије, и есхатолошке стварности, односно Царства будућег): „Икона је лично присуство без природе, док је истина лично присуство са природом. Стање између новог завета и есхатона, дозвољава, захваљујући Очовечењу и поготово Васкрсењу, лично присуство, односно очување личности; међутим, само у перспективи васкрсења тела, односно природног присуства. До тада личност позајмљује, на неки начин, још увек пропадљиву природу, и тим начином омогућава своје присуство. Без овог позајмљивања заједница историјске и есхатолошке Цркве остаје немогућа. Ко одриче иконозацију као лично прису-

ство, одриче саму могућност молитве и богослужења на православни начин. Богослужење без иконизације је вежбање у психологији, најистакнутија самообмана и илузија²¹. Присутством, дакле, Христове личности у истини, у Светим Евхаристијским даровима, Црква себе остварује као есхатолошку реалност, која, због свог пребивања у историји живи онај новозаветни парадокс „већ сада, али још не.“

На овај начин посматрамо Цркву као ону која је у свету, али која, по речима Апостола „није од овога света“. Она, како смо навели, пребива и креће се кроз историју али, као што је Света Евхаристија икона Царства Божијег, икона будућег века, јер се у њој појављује Васкрсли Христос, тако и Црква има своје биће, своју истинску реалност, у Царству Божијем у будућем веку, дакле, није само историјска творевина, већ је производ Царства Божијег које се на овај начин одсликава (иконизује) у историји. Идентитет Цркве се, дакле, налази у реалности будућег времена, у есхатолошком Царству Божијем. Ово, коначно, подразумева да све што Црква чини, или што се у њој дешава у историји, треба да има своје усмерење, да добије свој смисао и испуњење, у крајњем циљу ради кога је и створена, а то је будуће Царство Божије. Зато, све оно што Црква чини у историји, а да би њена делатност била истинита, треба да извире из будућег Царства Божијег, те је изнад свега потребно да Црква својим деловањем сведочи, пројављује и објављује ово будуће Царство, које се како смо рекли, остварује кроз Литургију, те стога и примарна делатност Цркве треба да је пре свега везана за служење Свете Литургије.

Какве су последице по човеков живот? У овом контексту свако одрицање и негирање иконе, тј. Цркве у њеном Литургијском сабрању, представља ниподаштавање прототипа, односно Царства Небеског које је прототип Цркве. С друге стране, афирмативни став према Цркви прелази и на Царство небеско, (као и на Христа који се поистовећује са Црквом). Тако, свако ко на адекватан начин²² узима учешће у Светој Литургији у историји, сада и овде, (заједичарењем у Тајнама Христовим, што се подудара са спасењем) узима и узеће учешћа и у Будућем Царству (уп. Јн 6, 53-56),²³ и обратно.

Историја и есхатон

У православној мисли историја никада није била одбацивана, већ је свој циљ и смисао налазила у једном догађају везаном за будућност, у тзв. *Парусији*, очекиваном Другом Доласку Господњем.²⁴ Историја је за Цркву, увек и пре свега, била историја Божанског открочења, међусобних односа Бога и човека, и као таква никада није доживљавана као прост збир информација о догађајима из прошлости. Историјске догађаје везане за Открочење Божије и Његово дело спасења света и човека, Црква је сагледавала у перспективи њиховог будућег испуњења. Одатле и сведочанства живота ране Цркве која налазимо у Делима апостолским сведоче о том интензивном ишчекивању обећаног Христовог доласка, које

се најбоље огледа у речима богочежњивог поздрава и призива *Маран ата!*

Због свега овога Света Литургија је, увек и пре свега, од стране Цркве доживљавана као служба васкрсног карактера, што значи доживљај реалног присуства Царства Божијег у свету. Ово ми као Црква треба да негујемо и сачувамо са највећом пажњом, јер ако изгубимо васкрсни и есхатолошки идентитет Свете Евхаристије, у опасности смо да изгубимо и сопствени идентитет. Такође, напоменимо и то да инсистирање на одређујућој међузависности Цркве и Евхаристије нема за циљ наглашавање једног елемента на штету других (тзв. евхаристијски монизам), како би то неки желели да представе. Овде се заправо ради о томе да сви други елементи Цркве²⁵ свој смисао и пуноћу добијају управо на Светој Литургији. Ако се, пак, органски издвоје из Свете Литургије, и изгубе суштинску везу са њом, губе есхатолошку вредност те тако и престају да буду Црква.

Напомене:

¹ „О Цркви можемо говорити само полазећи од живе реалности Цркве, а то значи од видљиве и опипљиве реалности, а то је Црква окупљена на Вечери Господњој, на Вечери Царства, на Евхаристији.“ Владика Атанасије, Света Евхаристија као тело Христово и духовски догађај, у *Христос, алфа и омега*, Братство Св. Симеона Мироточивог, Врњци-Требиње 2000, стр. 101-111.

² Разлике које раздвајају појединачне „цркве“ и конфесије представљају разноврсно мноштво специфичности њиховог заједничког удаљавања од егзистенцијалне истине црквеног јединства, а то је заједница која се пројављује на литургијском сабрању; та истина је свеопшта, јер се односи на човека „уопште“ – а то је аутентичност човековог постојања и живота, а не спољашњи проблем црквених организација и делатности. Ову егзистенцијалну аутентичност омогућило је (као динамичну могућност нашег историјског живљења) Оваплоћење Бога, односно нови начин постојања човека остварен у Христовој личности, као ипостасно јединство створеног и нествореног, које, надаље постоји као јединство и заједничарење свих личности у границама тела Цркве. Видети: Јанарас Х, *Истина и јединство Цркве*, Беседа, Нови Сад 2004, стр. 14.

³ Свети Никола Кавасила, *Тумачење Свете Литургије*, Беседа, Нови Сад 2002, стр. 143-144.

⁴ Овде, такође, треба узети у обзир и догађаје јављања Господа у периоду између Васкрсења и Вознесења приликом „ломљења хлеба“: Путници за Емаус, Јављање Апостолима иза затворених врата „страха јудејског ради“, Томино неверство...

⁵ „Црква се назива тим именом јер призива све људе и сабира их на једно место.“ Свети Кирило Јерусалимски, *Катихезе* 18, 24.

⁶ Тумачећи Псеудо Дионисија Свети Максим Цркву по-матра као вишезначну икону. Тако је она најпре икона и одраз Бога, јер поседује „по подражавању и подобију исту енергију са Њим“ (PG 91, 665A), затим је „слика и прилика човека, који је створен по слици и прилици Бога“ (PG 91, 672B). Такође, она је „знак и слика целокупног света, који се састоји из суштина видљивих и невидљивих, јер се у њој огледа и јединство и разлика, као и у њему (свету),“ (PG 91, 668D), али је и „сама по себи символ само овог чулног света“ (PG 91, 672A). Даље, Црква је и икона човека који, „има олтар као душу, божански жртвеник као ум, и храм као тело,“ (PG 672B), али и саме душе, јер се душа састоји „од разумне силе“, која се креће по сопственој вољи и силе „животне“, која се креће по природи (PG 91, 681C). Видети: Н. А. Мацукас, *Свет, човек, заједница, по светома Максиму Исповеднику*, Беседа, Нови Сад 2007, стр. 250-259.

⁷ Појам Есхатон (*та ёсхата*), означава догађаје који ће се догодити на крају историје, и директно се односе на спасење човека и кроз њега читаве творевине. Старозаветна јудејска ишчекивања, рекли смо, односила су се на поновно сабирање расутог народа Божијег око обећаног Месије, који ће у историји успоставити владавину „Царства Божијег“. Својим Оваплоћењем Христос је у историју донео нову реалност са старозаветном основом. И даље је сабрање основни елемент овог есхатолошког ишчекивања, са том разликом што ново обећано Царство не припада историји као таквој, већ је, као преображај читаве творевине, стање будућег века. Ово царство у Новом Завету остварује се иконично („већ сада али још не“) на Евхаристијском сабрању.

⁸ Максимов дискурс овде је усмерен против оригенизма, који своје упориште има у Платоновом свету идеја, који сапостоји видљивој реалности. Управо је против овог погрешног схватања односа историје и есхатона.

⁹ Ово есхатолошко стање (*στέσις*) према Светом Максиму представља мировање (статичност) у Богу. До њега се долази вером, којом се достиже до Бога или, како га Свети Максим у овом случају назива, до Добра: „Последња граница вере јесте Добро, где разум завршавајући своје кретање, налази спокој.“ Ово стање мировања управо представља оно што бисмо назвали есхатолошким моментом. То је стање будућег века коме човек треба да тежи и да стреми. Међутим, да не би дошло до неспоразума, рецимо да ово стање мировања треба пре свега разумети у контексту максимовске синтагме „вечно-покретно мировање“, и схватити га као динамичан однос личности Божије и личности човека, унутар тог есхатолошког „мировања.“ Видети: О. Никола Лудовикос, *Личност умјесто благодати и наметнута другост, у Страхови личности и муке ерота*, Манастир Рождества Пресвете Богородице-Свештени Манастир Цетињски, Цетиње 2011, стр. 14-57. Такође видети: Максим Исповедник, *Мистагогија*, у АРХН КАИ ТЕЛОС, *Аспекти философске и теолошке мисли Максима Исповједника*, ЛУЧА XXI -XXII (2004-2005) 1-687, Никшић 2006.

¹⁰ Упоредити са речима Светог Апостола Павла: „Много пута Бог је у старини говорио оцима кроз пророке, а у последње дане говорио нам је кроз Сина, Којега је поставио за Наследника свега, кроз Којега је и векове створио...“ (Јевр 1, 1-2), и „... Који ће опет доћи на крају историје“ (Јевр 10, 37). Из овог цитата јасно се, у поступности Божијег откровења, види да се оно у пуноћи очекује у есхатолошкој будућности. Видети: Епископ Атанасије, *Есхатолошки карактер Цркве*, стр. 93. Уп. такође, са литургијском молитвом анамнезе: „Сећајући се, дакле, свега што се ради нас збило... и другог и славног доласка.“

¹¹ Видети: Митрополит пергамски Јован (Зизиулас), *Евхаристија и Царство Божије*, стр. 32.

¹² Исто, стр. 32

¹³ О иконоборачкој јереси, као и светоотачком одговору у теологији Седмог васељенског сабора, видети опширну и детаљну студију: Giakalis A., *Images of the divine, the theology of icons at the seventh ecumenical council*, Brill, Leiden - Boston 2005.

¹⁴ Кордис Ј., *Икона и њено место у православном религиозном животу*, у *Теологија иконе и црквено стваралаштво*, Каленић, Крагујевац 2012, стр. 47-65.

¹⁵ Епископ Атанасије, *Есхатолошки карактер Цркве*, стр. 102.

¹⁶ Исто, стр. 103.

¹⁷ „Тајна Христова је тајанственија од свих Божијих тајни, она је одређујућа за свако, у сваком смислу, и у свему постојеће или будуће савршенство“ Свети Максим Исповедник (PG 91, 1332).

¹⁸ Епископ Атанасије, *Есхатолошки карактер Цркве*, стр. 104.

¹⁹ Митрополит пергамски Јован (Зизиулас), *Символизам и реализам*, Саборност бр.1-4, Пожаревац 2001, стр. 13-37.

²⁰ Иконоборци су наглашавали природу, а иконобранители су за основу свега истицали ипостас, личност оваплоћене Речи. Свети Теодор Студит кратко и јасно излаже православно становиште: „Свака икона је икона ипостаси, а никад природу.“ (PG 99. 405A). Посматрано са тог становишта, икона није историјска слика. Иконописац не слика слике одређених невидљивих, небеских и трансцендентних стварности, већ конкретних догађаја и личности повезаних са историјском чињеницом Оваплоћења. Икона се разумева као дар Оваплоћења, као нова могућност богословствовања, заснована на личности оваплоћеног Сина. Скутерис К., *Никада као богови, икона и иконопоштовање*, <http://www.verujem.com>

²¹ Митрополит пергамски Јован, *Символизам и реализам*, стр. 26-27.

²² Свакако да учествовање у Светој Литургији и причешћивање Христовим Тајнама не обезбеђује спасење по аутоматизму. Уколико би то било тако улога и делатност Цркве у икономији спасења свела би се на магијско, и свако лично прегнуће било би бесмислено и беспотребно.

²³ Видети: Епископ пожаревачко-браничевски др Игнатије (Мидић), *Црква и њен идентитет, у Сећање на будућност* (друго, допуњено издање), Одбор за просвету и културу Епархије пожаревачко-браничевске, Пожаревац 2009, стр. 11-26.

²⁴ Свети Апостол Павле термином *Парусија* означава „долазак Господњи“ (1Сол 4, 15), када се очекује победа над свим непријатељима, од којих је последња смрт (1Кор 15,24-26), и успостављање Царства Божијег у слави, као „новог неба и нове земље“ (2Петр 3,13), што се може поистветити са елементарним есхатолошким очекивањима.

²⁵ Видети фусноту бр. 2.

ВЕРОНАУКА У СЛУЖБИ ВАСПИТАЊА ЗА ВРЕДНОСТИ

Предавање које је протојереј-ставрофор др Зоран Крстић одржао на семинару за вероучитеље у Крагујевцу 11. фебруар 2012. године

Веронаука и парохијски катихизис

Катихизација је процес који кроз целу историју прати Цркву. Незамисливо је да неко може ући у Цркву без икаквог знања или без икакве катихизације. А, ипак, искуство и реална ситуација нам говоре да је значајан проценат наших верника без икакве катихизације или, у најбољем случају, са елементарном катихизацијом. Питамо се како је могуће, с једне стране, тврдити да је катихизација толико битан елемент да је без ње тешко замислити функционисање Цркве, док с друге стране уочавамо да је у наше време катихизација недовољно заступљена у Цркви? У Римокатоличкој цркви говоре о насушној потреби за новом евангелизацијом. Руска православна црква говори о новој християнизацији, о томе да је простор њене канонске јурисдикције мисионарски простор, наглашавајући важност веронауке и катихизације. Ситуација није боља ни у осталим помесним православним Црквама. Потребно је, даље, при овом разматрању направити разлику између онога што радите ви, вероучитељи, и онога што би требало да буде посао парохијских свештеника. То нису истоветни процеси. А ипак можемо приметити да ми, клирици, врло радо препуштамо улогу катихете вероучитељима, лаицима, са образложењем бриге о вашем „ухљебију“. Међутим, оно што се дешава у школи није и не може бити истоветно са оним што би требало да се дешава у парохији. То су комплементарни процеси, а не процеси који искључују један други. Катихетски посао у школи има додатну нијансу мисионарске делатности. Деца у школама нису у потпуности опредељена за веру – треба их за њу заинтересовати, што парохијски катихизис не подразумева, јер у

парохији треба радити са људима који су се јасно определили за веру и који су свесни хришћани. У једном процесу је акценат на мисионарској делатности, а у другом на увођењу у тајну Цркве.

Обратимо сада пажњу на поменути мисионарски аспект. Катихизација се дешава у школи, у конкретном а не безваздушном простору. Деца која долазе на веронауку већ имају делимично формиране вредности, представе, које су процесом васпитања и социјализације усвојила и донела из својих породица, али и из шире средине. Рад вероучитеља, стога, треба да узме у обзир два елемента: а) психологију детета и б) друштвени контекст у коме се одвија катихизација, а који је и животни контекст свих нас. Постоји социолошка изрека која каже да сви ми много више лично на време у коме живимо него на своје родитеље. Ово је, изгледа, начело људске егзистенције, и катихета то треба да има у виду. Другим речима, наша теолошка промишљања неизоставно треба да узму у обзир друштвене и културне околности које одређују – никада, наравно, у потпуности али, свакако, у значајној мери – свакога од нас. Зато је неопходно за наше даље излагање да кажемо нешто о друштвеном контексту у коме живимо и вредностима које усвајамо из нашег животног окружења, а тичу се религије, општих животних вредности и односа према ближњима.

Савремени друштвени контекст

Током двадесет векова Црква је прошла кроз различите периоде. Наше време карактерише оно што бисмо могли именовати променом епохе. Наше друштво је транзиционо. Нешто смо напустили, тј. још увек напуштамо, и идемо ка нечем другом. Старо губи значење, а ново се још није кристалисало. У том међупроцесу ни вредности нису јасне, несумњиве и стабилне. Зато је тешко живети транзициона вре-

мена, што врло добро oseћамо и ми сами али, не заборavimo то, и наша деца. У нашем садашњем српском друштву можемо идентификовати упоредно постојање елемената три епохе – предмодерне (традиционалне), модерне и постмодерне. У несигурним временима сигурно је само напуштање традиционалног, предмодерног друштва, његових (не свих) вредности и схватања што све уопштено гледајући, оставља озбиљне последице и на нашу религиозност.

Хришћанство и хришћански поглед на свет нису више нешто подразумевано, посебно не међу младима. Сигуран сам да то искуство већ имате у свом раду. Модерност значи прекид и негацију свих традиција које су усмерене ка очувању и настављању предмодерних елемената. Модерни, а посебно постмодерни човек, окренут је ка „промени“ и будућем. Ни хришћанство није поштеђено од таквих процеса, те се наше време, између осталог, карактерише и као постхришћанско време. Хришћанске вредности се налазе на општем „духовном тржишту“ међу осталим вредностима и нити су општеобавезне нити општеподразумеване, за разлику од епохе традиционалног друштва у коме су усвајане васпитањем и социјализацијом. Време више није такво! Ако бисмо желели да поредимо епохе, што је, углавном, незахвално, онда бисмо рекли да наше време много више личи на доникејски период историје Цркве него на постконстантиновски, или на средњовековни период историје. Дакле, ништа хришћанско се више не подразумева и није саморазумљиво – појмови којима баратамо, вредности које покушавамо да пренесемо деци – све је упитно и подложно процени. Деца ништа неће примити „здрово за готово“. Ово је општа карактеристика свих модерних, плуралистичких друштава, ка чијем моделу се и ми крећемо. Тај историјски модел, наглашавајући човекову слободу, јасно одбија могућност да само једна космологија, један светоназор, ма које природе он био, укључујући и религиозну, може у потпуности да осмисли људску стварност.

Али, вратимо се још за тренутак карактеристикама транзиционих друштава. Прва од њих је несигурност. Транзициона друштва су несигурна друштва. Људи не знају шта ће се десити сутра, у смислу њихове свакодневице. Да ли ће остати на послу, хоће ли уопште бити посла, хоће ли моћи да одшколују децу, шта ће бити ако се разболе итд. Све је непредвидиво. То осећају и наша деца, а то осећате и ви. Реакције на несигурност су врло различите. Једна од њих, која је шаблонски раширена и честа не само међу хришћанима, јесте бег из садашњости, са образложењем да је у прошлости све било идеално или макар боље него што је данас. Хришћани

на тај начин чак и несвесно постају апологете прошлих времена, традиционалних друштвених система, хомогеног друштва, те тако стају на страну противника модерног друштва. Ја бих се усудио да вас замолим да тако нешто никако не чините! Историја се не може вратити, ма колико замишљали да су нека друштва (византијско, античко...) била идеална. Узалуд сва наша носталгија! Негативна последица оваквог става јесте то да нас деца неће слушати, јер немамо да им кажемо ништа што се односи на њихов конкретан живот и на њихове проблеме. Она могу бити знатичељна и вољна да чују нешто о одређеном историјском периоду, али то суштински не утиче на њихов живот. Одредница „носталгичари прошлости“, каквима нас понекад представљају у јавности, не сме да буде наша карактеристика, а то треба да препознају и наша деца. Никада не може бити спорна чињеница да се хришћанство ослања на историју. Када говоримо о Богу, о оваплоћењу и сл., говоримо о историјским догађајима и о њиховом тумачењу. Говоримо о догађајима који формирају историју спасења. Исто тако се треба односити и тумачити и различите друштвене формације. Али, смисао историје није враћање. Смисао и циљ нашег постојања је у будућности. Унесите ту динамику ишчекивања Царства небеског и у ваше односе са децом. Историја се није зауставила. У том смислу треба афирмативно посматрати садашњу епоху и савремено друштво. Оно је простор наше хришћанске одговорности и нашег хода ка Царству. Према њему се треба трезвено односити као према епохи која, у односу на претходну, има своје предности и своје мане, јер свака историјска епоха има и своје добре и своје лоше стране. А идеалних епоха нити је било нити ће бити. То би бар нама, хришћанима, требало да буде потпуно јасно. Сви они који остану, тј. покушају да остану, у прошлости осуђени су на нестајање из живота у виду „музејских експоната“ прошлих времена. Такав став према вери не сме бити и наш став.

Друштво знања или друштво вредности?

Да пређемо сада на ваше конкретно школско окружење и опште циљеве образовног процеса. Запитајмо се да ли се можемо сложити око дефинисања тог циља? Сматрам да би циљ образовања требало да буде вођење појединаца и целог друштва ка Добру, а нама је потпуно јасно шта и Кога подразумевамо под тим.

Међутим, неразрешена дилема нашег школства је да ли образовни процес тежи формирању друшт-

да се догоди мимо или независно од нас. У једном тренутку будуће стабилизације вредности у друштву може се показати да хришћани, забављени својим унутрашњим проблемима, нису дали допринос том процесу и да су се неке нове вредности стабилизова- ле мимо хришћанства.

Предупређујући такав развој догађаја, треба да се потрудимо да урадимо оно што и јесте нераскидиви део катихизације – да васпитавамо децу за вредно- сти.

Независно од наше сагласности о циљевима обра-

зовног процеса – знање или вредности или оба, постоји нешто у наставном процесу што бисмо могли назвати скривеним курикулумом. Другим речима, кад год уђете у разред и затворите врата за собом, ви утичете на децу, хтели то или не, па чак и ако чврсто одлучите да не желите да им пренесете никакве вредности. То се не може избећи. А што се тиче вере, тј. наше конкретне ситуације, на децу можемо утицати само аутентичношћу наше сопствене вере. Заиста је јако битно да вероучитељ не преноси само информације везане за хришћанство, него да деци преноси и своје искуство. Разлог је, како смо поменули, у потпуној упитности свега у нашем времену. Сви, па и деца, проверавају свачије ставове, па и ставове вероучитеља. Како је хришћанство само једна од животних опција, ако се не излаже аутентично мале су шансе да дете прихвати баш ту опцију.

Неке од вредности савременог друштва

Да се даље позабавимо

ва знања или друштва вредности. Врло често се дешава да је образовни процес готово у потпуности усмерен ка друштву знања, а не ка друштву вредности, ка појединцу који, у најбољем случају, барата информацијама, али који се тешко сналази у области чак и основних људских вредности. Друштво у транзицији му у томе ни мало не помаже јер оно само има недоумице управо у погледу вредности. Нама данас није потпуно јасно, тј. тешко нам је да се сложимо, шта је добро а шта лоше. Но, ствари ће доћи на своје. Ниједно друштво не може дуго да буде у дилеми око кључних вредности. Равнотежа ће се пре или касније успоставити. Али, то може

појединачним вредностима савременог друштва. Једна од њих, преузета из сфере економије коју деца врло рано усвоје, јесте такмичарски дух, односно дух конкуренције. Ситуација конкуренције и борбе за животне позиције може у човеку да покрене многе добре, па чак и скривене снаге, могућности и таленте. Међутим, такмичарски дух има и своју негативну страну, уколико животни успех доживљавамо као победу над другим, јер „на врху“ нема места за све већ само за „најбоље“. У том случају неизоставно и по сваку цену треба бити бољи од других, јер је мало оних који остварују пожељни животни циљ, који се састоји у томе да буду лепо, успешни,

богати, познати, здрави, срећни. Глумци, забављачи, музичари и спортисти представљају иконе животне успешности. Пред вероучитељем је врло крупан проблем: како деци говорити о Христу ако се она од почетка усмеравају ка другачијем разумевању животног успеха и животних вредности. Проблем има два аспекта. Најпре, сам Господ Исус Христос се никако не уклапа у представљену схему. Први је он животно „неуспешан“, остављен и разапет, без иједног од поменутих атрибута животне среће. Други аспект проблема је de facto друштвена ситуација у којој је мало успешних, а много животних „губитника“, према понуђеним критеријумима среће. А онај ко није успео у животу, ко нема довољно новца, ко нема довољно знања, ко себи не може да приушти одређени животно стандард, тај је заиста животно „губитник“. И како ће онај који жарко жели да „успе“ уопште моћи да прихвати Христа, а да га не доживи као неправедног Бога, који једнима даје, а другима не?

Прочитајмо део из једног малог чланка из Политике од прошлог лета (2011), који се односи на скорашње немире у Енглеској: „Тек се назире контуре портрета вандала осветљених ових дана ватром на Британском острву. Тај дечко (има и девојака, али много мање) не мора да буде из Лондона, или из Манчестера. Он нема нацију. Може се појавити у Београду или у Лиону, у Ђенови или у Хамбургу. Носи капуљачу. Прекрива лице марамом. Куца на Blackberry-ју, или на неком другом типу мобилног телефона као да је професионални дактилограф. Зна време и место кад нови тип ‚Nike‘ патика стиже у продају. Он не напада самопослуге, сем ако му се не нађу на путу. Не треба му хлеб, а још мање млеко. Дакле, главна мета у општини Хакни су продавнице са мобилним телефонима, као и радње са спортском одећом и обућом – фирмирана роба... Главна погонска снага бунтовника двадесет првог века јесте фрустрација зато што немају пара да купе оно што многи други већ имају... Како можеш да изгубиш веру у ред и закон, у морал, сарадњу и солидарност, у сврху битисања, а да тако чврсто верујеш у ‚Nike‘ дуксерицу или у плазма-телевизор?!“ Овом опису одговара и приличан број наше деце. То је друштвени контекст у коме живимо, али у коме се одвија и црквена катихизација. Врло би погрешно било сматрати да су ово већ много пута у историји виђени знаци атеизма. Ради се заправо о специфичном постмодернистичком саморазумевању данашњег човека. У његовом свету и друштвеном контексту који ствара и те како има места за религиозност, али за специфичну врсту и тип религиозности коју називамо „New Age“ или алтернативна религиозност. То је тип религиозности који је примерен савременом човеку и који се формира од седамдесетих година прошлог века. То нам даје за право да закључимо да савремени човек није нерелигиозан, и још општије – да човек никада није био нерелигиозно биће. Све анкете и истраживања у свету показују врло висок степен религиозности – скоро деведесет процената у свим друштвима. Међутим, та религиозност није исто

што и традиционална религиозност. Према томе, ако желимо да катихизација буде успешна, она не може бити иста као пре сто или двеста година, већ мора да узме у обзир поменуте чињенице о друштвеним променама, али и променама типа религиозности.

Карактеристике савремене религиозности

Карактеристика религиозности данашњег времена је закупљеност сопственом личношћу. Савремени човек, самим тим и савремено дете, крајње је нарцисоидан и закупљен сопственом земаљском срећом. Верујем да сви имате проблема кад говорите деци нпр. о Царству небеском, а у дечијим очима читате мисао: „Дај ти мени сада, а пусти то шта

ће бити! Хоћу овај живот да проведем на најбољи могући начин, онако како замишљам да га треба провести...“ Савремено дете хоће да ужива свој живот, да буде здраво, да што дуже буде младо и безбрижно, да буде лепо и да удобно живи. Али исто то дете, па и одрастао човек, хоће да верује и, уколико је могуће, да веру прилагоди поменутиим животним циљевима.

Ово је кључна и најопаснија тачка у процесу катихизације. Хоћемо ли ми нашу веру да прилагодимо потребама и тежњама савременог детета и савременог човека, или ћемо да останемо (или макар да се трудимо да останемо) аутентични хришћани, под условом, наравно, да знамо шта је то аутентични хришћанин. Велика је разлика између некритичког прихватања духа света и прилагођавања његовим захтевима са једне стране, и прихватања у љубави и са расуђивањем савремене епохе у циљу њеног

преображавања са друге стране, у циљу да друштво у коме живимо буде бар за нијансу хуманије и лепше место за живот и сада и у будућности. О сатанизацији и одбацивању савремености не желим ни да говорим, јер то није хришћански став.

Као илустрацију за наведени став искористићу наше савремено разумевање здравља. Здравље је свакако врло важно свакоме од нас, али је оно и стање од пресудног значаја за савременог човека, зато што је предуслов земаљске среће. Услед некритичког и неаутентичног тумачења вере може нам се десити да се наша вера у спасење окрене у религију здравља која је свима разумљива и одлично се уклапа у велику индустрију „производње“ здравља.

Друга илустрација је потреба савременог човека да се забавља и да све претвара у забаву. Није другачије ни са религијом. И она треба да буде у функцији забаве. Готово сваке дневне и периодичне новине имају неку врсту хороскопа. При том је мало људи који заиста верују да им је будућност записана у звездама, али велики проценат људи чита хороскоп из забаве.

Уколико савремени човек жели да се забавља, да лепо и у здрављу проведе свој живот, како ћете му говорити о патњи, крсту и смрти? Како ћете му говорити о аскези? Оно што је опасност коју сам поменуо је да и хришћанство представимо у New Age кључу, као веру радости, среће и задовољства, и да не постоји патња, да смрт није побеђена већ да она не постоји, него представља прелазак у бољи и вечни живот. Болест и старост су, такође, појмови које савремени човек не жели да чује нити да о њима разговара. Стари су негде изван живота, све више у старачким домовима, болесни су у болницама, смрт се не дешава овде и нама, већ негде на неком другом месту. А опет је све то део живота и ми не можемо веру озбиљно преносити деци а да не поменемо све фазе људског живота.

Васпитање за хришћанске вредности

Закључујући, желео бих да се вратимо на хришћанске вредности и да се запитамо које би, од читавог спектра, могле да буду оне за којима савремени човек често у потаји жуди и које би могле да му испуне срце, што не успева духу „овога света“. Насупрот менталитету успеха и такмичења какав влада у савременом друштву и ствара победнике и губитнике, можемо да предложимо деци визију и напор у изградњи друштва солидарности. Појам солидарности све више и више налази своје место у теолошком речнику и поприма, између осталих, и хришћанска обележја.

Не мора људско друштво неизоставно да буде такмичарско. Ми га таквим чинимо, а оно може бити и друштво солидарности. При томе не мислим на целокупно друштво, јер би то спадало у сферу утопије, али мислим на мале заједнице, острвца солидарности каква би требало да буду наше парохије, представљајући тако пример за шире друштво, места наде. Формирање таквих заједница, али и

васпитавање за њих, спада у домен хришћанске одговорности како клира тако и катихета.

Мислим да вама образлагати теолошко утемељење овог става није потребно. Једина чињеница на коју вам скрећем пажњу је новост Христове поруке – да се Бог открива у ближњему. Да не можемо, дакле, ићи директно ка Богу, већ пут ка Богу води преко ближњег, да се заједно са њим спасавамо и стојимо пред Господом. У литератури се појам хришћанске солидарности разликује од предањског појма љубави према ближњем. Солидарност се означава и као истрајно залагање хришћана за све оне који су на било који начин угрожени. Она у савременом друштву има изразито друштвену димензију.

Још једна вредност на коју бих желео да скрећем пажњу, за коју исто тако сматрам да је важна и компатибилна данашњем времену и у духу је солидарности, јесте обраћање пажње на друштвено маргинализоване групе. Више пута сам поменуо такмичарски дух овог времена, који ствара мали број животних добитника и велики број губитника, али нисам поменуо оне људе који никако не могу да се укључе у то такмичење, који су од почетка из њега искључени, а то су различите категорије друштвено маргинализованих и хендикепираних људи. То су „мала Христова браћа“. Са њима је, како то читамо у Јеванђељима, Господ провео време свог земаљског живота и нама ставио на душу да се о њима старамо. Развијати осетљивост и солидарност са „малима“ је хришћанска вредност коју треба деци преносити. Господ није са силницима овога света, већ са „малим и немоћним“. Мислим да је то простор где Црква и те како може да допринесе стабилизацији друштва, што би било признато и од стране самог тог друштва, макар од његових искрених чланова. На тај начин Црква остварује и одређену друштвену мисију.

У свом излагању сам се определио само за ове две вредности. Избор је могао да буде и другачији, али ипак сматрам да су ове вредности важне за данашње време и за допринос који Црква, а са њом и веронаука, може да пружи нашем садашњем друштву. Да поновим, једна је изграђивање и залагање за друштво солидарности, а друга обраћање пажње на маргинализоване друштвене групе које немају никакву шансу у овој суровој животној утакмици каква нам се намеће.

САВРЕМЕНА РУСКА ПРАВОСЛАВНА ПЕДАГОШКО-КАТИХЕТСКА МИСАО И ДЕЛАТНОСТ

Наш епархијски часопис у сарадњи са Министарством вера и дијаспоре републике Србије у оквиру пројекта „Унапређење верске културе, верских слобода и толеранције“, као дела програма „Остваривање сарадње државе са црквама и верским заједницама“, објављује чланке и одломке из чланака који за циљ имају упознавање наше теолошке и педагошке јавности, као и свих оних који су укључени у процес осмишљавања, организовања и извођења верске наставе у нашим школама, са верском наставом и процесом верског васпитања деце у Руској православној Цркви. У ту сврху изабрани су радови еминентних руских аутора који се баве овом веома важном темом. Преко овог пројекта читаоци Каленића моћи ће да боље упознају теоријске и практичне основе православног хришћанског погледа на образовање и васпитање у Руској православној Цркви.

Као резултат нашег пројекта, осим објављивања текстова у Каленићу, произаћи ће књига, тј. својеврсни теолошки Зборник о савременој руској православној педагошко-катихетској мисли и делатности, какав до сада није објављиван на српском језику.

Борис Ничипоров, свештеник

ЦРКВА, ДЕТЕ И САВРЕМЕНИ СВЕТ

Одломци из поглавља „Православно образовање не треба да буде намењено искључиво православнима“, које се налази у књизи Бориса Ничипорова, *Церковь, дети и современный мир*, Санкт-Петербург, 1997

У савременом свету мисионарење је сасвим посебан задатак, а проповед потпуно нарочит жанр. Постоји разлика између непоколебивога исповедања вере од стране хришћанина и начина на који у ту веру ваља обраћати друге. Јесу ли апостоли и свети оци правили уступке у вери тиме што су се трудили да буду „свима све, да макар неке спасу“ (1Кор 9, 22)? Свето писмо нам пружа предивне образце хришћанске проповеди. Иако се „ражестио духом“ док је посматрао паганску Атину, апостол Павле је ипак смогао храбрости и снаге да говори са Атињанима на њима разумљивом и прихватљивом језику. Своју реч пред народом Јудеје апостоли Петар и Јован не започињу оптужбама и разобличавањем (иако такав злочин као што је распеће Христа, чини се, захтева да се богоубице оптуже и разобличе), већ подсећањем на нарочиту блискост израилског народа Богу, на нарочит удео који свако од њих има у завету са Господом. Погледајте како је снисходљив и благ глас апостола Петра пред онима који су Сина Божијег предали порузи и смрти: „Усталом, браћо, знам да из незнања оно учинисте, као и старешине ваше“ (Дап 3, 17).

Тако је проповедано не само у доба раног хришћанства. Исти пример снисхођења заблуделима и стављања себе у њихову позицију пружа нам велики подвижник 20. века, Свети Силуан Атонски, који је једном мисионару, задуженом за неку од источних земаља, саветовао да најпре добро проучи верска схватања тамошњих житеља, да присуствује њиховом богослужењу, целокупним својим понашањем сведочећи поштовање према њиховим традицијама, па тек онда да се усуди на краћи разговор, у ком са поштовањем треба да слуша своје саговорнике, обраћајући нарочиту пажњу

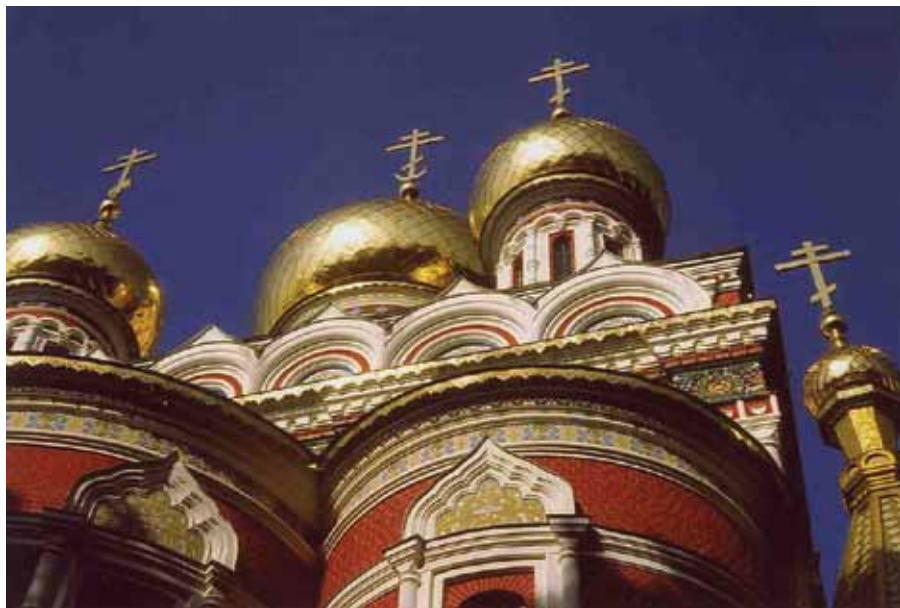
на тачке у којима се њихове представе поклапају са хришћанством. Несретни мисионар је добијао добре батине због тога што је у паганском светилишту викао и правило неред, али је једнако настављао да поступа на исти начин, чудећи се тврдоглавости и непопустљивости пагана. Вероватно се потајно чак и поносио тиме што га туку, умишљајући да страда за Христа и његову реч, иако је заправо сâм био једини узрок неуспеха своје проповеди.

(...)

Одрасли, а нарочито педагози недељних школа, обавезно треба да размишљају о томе шта се догађа са дететом када иде у школу. О чему деца разговарају? О акционом филму или серији, о новостима из света популарне музике. И то сваки дан, на сваком кораку. Ту се ништа не може учинити. У крајњој линији, сигурно је да се ништа не може постићи забранама. Музика, слике, разговори – све је то око њих. Стога је сваки педагог дужан да има у виду да су његови васпитаници попут робова. Они су заробљени од стране света. Дакле педагог у раду са њима мора то да има у виду, тј. да се постави у њихов положај и да се и сам осећа стешњеним у васпитним средствима. Може се чак рећи да он треба добровољно да ступи у то ропство. Наравно, не у духовном, већ у инструменталном смислу. Педагог духовно увек треба да буде слободан, чак и када прихвати световна правила игре, треба да буде унеколико изнад ситуације.

А како мудар човек поступа у ропству? Не цепа се на бодљикаву жицу, не протестује, не очајава, не жали се на своје надзорнике и стражаре. Он сталожено погледа око себе и каже: „Добро, снаћи ћемо се и живећемо овде.“ И почиње да делује у окви-

рима своје ограничене слободе. Без ње се, заправо, може, нарочито што се тиче духовног кретања. Никакви спољашњи оквири не могу истински ограничити човека у духовном смислу. У историји су бивали читави периоди у којима је цела Црква била у ропском положају. Најочигледнији пример тога је бољшевичка држава. Да, постављани су надзорници за питања религије, хиљаде верника су убијане, поједини црквенослужитељи су одступали од вере, али је Црква живела! Постојала је благодат, постојале су свете тајне, постојао је пастирски рад! Све је постојало!

Према томе, не треба мислити да се одласком комуниста положај Цркве у друштву нарочито изменио. Догађа се исто што се и раније догађало, и ја као свештеник и педагог то јако добро видим. Друштво се налази у идеолошком ропству. Данас се робује западном секуларном начину мишљења, достигнућима научно-технолошког прогреса, култу апсолутног уживања. Само је једно ропство замењено другим, али са мисионарске и васпитне тачке гледишта још увек није јасно које од њих је лакше и мање опасно по душу. Због тога је важно разумети законе ропског живота. Треба узети у обзир данашњу реалност, нарочито у раду са слабо црквеним људима. Не треба се стално жалити на телевизију и филмску индустрију. Шта ми очекујемо од телевизије? Да сви канали без престанка преносе само Литургију Светог Јована Златоустог? Али телевизија испрва није била намењена за то. Откуд би нашла толико светости?

Због чега све ово говорим. Наравно не због тога што хришћанин треба да дигне руке и да се помири са свиме што се догађа. Никако! Међутим, православни родитељи и педагози морају да знају да се свако дете кува у правом лонцу страсти. Оно је већ у њему, и било је у њему још пре него што смо се ми, паметни и црквени, досетили да га треба усмерити на пут истине. Разумети то не значи потхрањивати страсти. То значи дејствовати у складу са реалном ситуацијом. Тада протест и критизерство бивају као

руком однешени, жеља за разобличавањем неморалности савременог света на сваком кораку потпуно нестаје, јер све то само одвлачи од суштине – човек не ради ништа осим што критикује. Али се зато формира другачији начин гледања на ствари. Дакле, треба, као прво, организовати рад тако да центар има углед у граду и, као друго, имати у виду да је глава сваког детета буквално пуна свакојаког холивудског и плејбојског смећа. Шта ће православном центру углед у граду? Да би деца сама желела да похађају наше курсеве. Да би њихови вршњаци, који не долазе код нас, ипак имали поштовања према нашим васпитаницима. А на основу чега? Свакако не зато што се усрдно молимо. Да би имао поштовања према нашем центру, светован човек мора да зна да ми имамо статус школе УНЕСКО-а, да путујемо по иностранству, да наступамо на међународном нивоу. Само то може наићи на поштовање. Можда нас неће волети, можда неће делити наше ставове, али је сигурно да никоме неће пасти на памет да прогања децу која похађају наш центар.

С друге стране, може се чинити да се у таквом приступу раду са децом крије опасност да се духовна компонента потпуно изгуби и да се делатност потпуно посветовњачи. Да, таква опасност постоји, али који је пут данас потпуно безбедан? Не улазећи у апстрактна размишљања, покушаћу да објасним какав може бити религиозни контекст, на пример, дечијег хора.

Када хор припрема нови програм, део времена се посвећује духовним темама и разговорима. Деца уче богослужбене химне, хор често пева у цркви, а с времена на време организујемо нарочите „дечије Литургије“. То не значи да се деца на њима играју. У олтару је свештеник и цела Литургија се служи строго према типичу, али у храму су присутна само деца. Сва послушања у храму врше деца. Проповед свештеника је посебно намењена деци. На дете то оставља сасвим другачији утисак него уобичајено богослужење, на ком оно никако не може да нађе своје место у гомили одраслих. На крају, сва деца, која већ поодавно похађају наше центре, постепено кроз свете тајне улазе у живот Цркве. Већина се редовно исповеда и причешћује.

То је заиста јединствено васпитно средство, којим се без много речи деци могу пренети разумевање молитве и молитвене навике. То искуство се другим средствима деци не може пренети.

Исто тако и за време путовања. Куд год да идемо, програм путовања обавезно обухвата и певање на Литургији. Ступамо у контакт са епархијама и тражимо благослов од локалних епископа да наша деца певају на богослужењу. На пример, на Бориса и Глеба певали смо Литургију у Мурманску. Сада иде-

савремена руска православна педагошка књижевност

мо у Немачку у Оснабрику, где ћемо певати у малој српској православној цркви. Чак смо и у Лурду, центру француског римокатолицизма, по благослову патријарха служили православној Литургији. Понели смо са собом антиминс и просфоре, речју – све што је потребно за њено вршење. На тај начин свако путовање, чак и на световни фестивал, добија духовну димензију.

Деца сама желе да похађају такав центар. Она сама желе да учествују у нашим приредбама, желе да путују са нама, да постижу професионалне резултате. Ми их сасвим поштено упозоравамо да ће морати веома озбиљно да раде на себи, између осталог и у духовном смислу. И ту се и догађа први сусрет детета са појмом духовности, али на сасвим другачији начин него у типичној недељној школи. Дете разуме због чега је *то* потребно, како ће му *то* помоћи! Он *то* види у реалности, кроз сврху наставе. А која је сврха наставе у недељној школи? Скупили се одрасли и из својих верских побуда одлучили да васпитавају децу.

Један старац је рекао: „Сада је такво време да не треба поучавати, већ показивати.“ Значи, деци није потребна нарочита религиозност педагога, бујица високопарних речи и познавање катихизиса напамет. То нарочито треба имати у виду приликом рада са нецрквеном децом. Пред њима треба избегавати чак и често спомињање Христовог имена. На Христово име треба указивати контекстом наставе. То што они у свом раду већ одавно интуитивно осећају треба назвати правим именом, именом Христос, можда само једном. Само једном, али у тренутку у ком ће то име за њих бити као гром из ведра неба. Тај сусрет дечије душе са Богом представља кулминацију педагошког рада. И пре и после тога све може бити сасвим обично и свакодневно: часови, путовања, разговори. Али тај тренутак ће заувек остати у сећању, чак и када човек одрасте. То је спона преко које ће се он поново и поново враћати Цркви, изнова и изнова тражећи сусрет.

(...)

Многи родитељи и педагози који су недавно пришли вери (а код нас је вери недавно пришла огромна већина верника) имају веома снажан комплекс „страха од света“. Према томе, треба имати разумевања. Сећања на греховне путеве којима их је свет везивао пре него што су пронашли веру веома су жива. То у потпуности објашњава њихове максималистичке тежње да свој живот организују на потпуно друкчији начин него раније. Због те идеје код многих верника се у породици и на послу одигравају праве драме. Многи наставници, који су дуго радили у обичним општеобразовним школама, напуштају посао управо после учрковљења. „Постало је немогуће боравити у безбожној средини“, говоре, и у многоме се чак поносе тим својим ставом. Сасвим је јасно какво ће васпитање такав наставник пружати деци у православној школи. Он ће их, свесно или несвесно, припремати за избегавање друштвених обавеза.

Међутим, могу ли сви напустити свет? Хоће ли сви постати монаси? Наравно да неће. А кад је већ тако, ми смо дужни да припремимо дете за сусрет са светом. Да га морално припремимо. Одрасле особе које га окружују, његови родитељи и наставници, већ су направили свој унутрашњи избор. Они су се већ остварили на професионалном и породичном плану. Детету све то тек предстоји. Њему тек предстоји да стекне своју веру и своје духовно искуство. Њему тек предстоји да стекне некакво образовање, да се негде запосли, да ступи у интеракцију са другим људима, између осталог и са неверујућима и присталицама других верских убеђења. За све то ће му бити потребна способност да буде у свету, чувајући хришћанске моралне принципе неокрњенима.

У томе ја видим основни задатак савременог рада Цркве са децом. Не треба ништа рушити и градити поново. Већ постоји дечија школа сликарства, већ постоји плесни студио, већ постоје фискултурни кружоци, треба само ући у њих! И деца и педагози ће показати боље професионалне резултате ако добију духовну подршку и основу. Штавише, професионална делатност може бити од велике помоћи и самој Цркви. Исти тај хор ће певати у цркви, а деца која се баве сликарством ће временом изучити иконопис и иконописати храм. Формирају се веома блиске везе, захваљујући којима ће деца засигурно преосмислити многе ствари и стећи другачији однос према вери и Цркви. Остварује се контакт са родитељима, а то је веома важно за формирање црквене заједнице деце и одраслих. Треба истаћи да је црквена заједница најпогоднија средина за васпитавање деце.

(...)

Свакако, биће потребно показати извесну попустљивост и лојалност према онима који су нам поверени. Неко улази у Цркву, неко не. Једно се засигурно може рећи: васпитни рад је боље водити не као основну линију, већ као допуну социјално значајној професионалној делатности. Мислим да се управо у таквом, ширем посматрању васпитног рада крије једина шанса коју су православни до сада слабо користили, да сачувамо себе и своју децу, да не изгубимо још једно младо поколење у неповрат.

Са руског превео Иван Недић

мишљењу, то је било важније) и сличне ствари.

Најпре нисмо схватили у чему је проблем, зашто се испољава потпуно супротан ефекат. Али, ако будемо пажљиво посматрали, све ће се разјаснити. Показало се да принцип породице није схваћен у смислу личне одговорности и духовног сродства, већ у смислу фамилијарне самозадовољности (а тако је у главним цртама схваћен од стране родитеља). Сада се дотичемо веома важног проблема који се тиче савременог стања парохијског живота у нашој Цркви и који добро дефинише многе проблеме у нашем такозваном црквеном препороду. Совјетска епоха је извршила снажан преврат у црквеној свести. Комунистичка формулација да Црква постоји зарад „обављања религиозних потреба“ трајно је ушла у свест совјетског и постсовјетског човека. Хајде да видимо, да проверимо себе – зашто идемо у Цркву, зашто се причешћујемо, молимо, исповедамо? У чему се за нас састоји духовни живот? И, ако будемо поштени, у већини случајева показале се да одлазимо само због себе, то јест да би у Цркви добили, узели, однели, уредили свој живот. Ми најчешће и немамо озбиљног посла с онима који се моле поред нас, јер је молитва такође наша лична ствар. Дошли смо у Цркву да примимо и Црква нам мора дати. Све је сасвим једноставно – наш духовни живот обично је овако саздан. Отуда за нас саме све и постоји: и заједница која је дужна да се о нама брине, и духов-

ник који је дужан да нас храни, и гимназија која мора решавати све наше породичне проблеме. А у самој ствари све је обрнуто – ми смо дужни да идемо у Цркву како би себе предали Богу и ближњима, нас потребује парохија, ми смо „живо камење“ без кога здање Цркве не може да стоји. То је веома велики проблем који сви морају да решавају. То је наш општи, веома низак ниво духовних потреба који, пре свих других проблема, кочи духовно устројство наше Цркве.

(...)

Чини ми се да је за Цркву, поред организовања парохијског живота, главни проблем оснивање православне школе. Оне парохије које се прихватају оснивања таквих школа узимају на себе тежак крст. Данас је у Русији приближно шездесет православних школа, веома различитих по нивоу, и како изгледа нема тенденције пораста броја школа. То је заиста веома тежак посао; горко је и увредљиво што код нас нема практичних дела од стране епископа, што се Архијерејски сабор, који је разматрао питање образовања, ограничио на проблеме духовних школа. Православним школама се нико не бави, осим државних образовних институција – ми смо с њима доста тесно повезани и од њих зависимо материјално и законодавно, а служба Религиозног образовања чак не ради ни на успостављању веза између православних школа у Москви. Материјално смо оскудни. Зато оне парохије које размишљају о будућности Цркве, које, без обзира на све, у својим парохијским просторијама оснивају школу (а не продавницу) истински служе Цркви и граде је. Данас је то подвиг – спасити нашу децу. Стварање наше црквене школе није само часно дело, већ и општецрквено.

Превела са руског Марија Дабетић

савремена руска православна педагошка мисао и делатност

ИЗ ЛЕТОПИСА ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

ХРАМОВНА СЛАВА НОВОГ ХРАМА У ГРОШНИЦИ

Благодарећи Богу у Три Лица, Оцу, Сину и Светоме Духу за свако добро које нам даје, као и Светоме Григорију Богослову који се истакао као велики борац и заштитник догмата о Светој Тројници борећи се против христолошких јереси, у уторак, 7. фебруара, недеље Митара и Фарисеја, прославили смо храмовну славу новог храма у Грошници.

Свету Архијерејску Литургију служио је Његово Преосвештенство Епископ Шумадијски Г. Јован, уз саслуживње свештенства шумадијске епархије. Појали су бивши ученици наше богословије а сада студенти Богословског Факултета у Београду.

У дивној и веома поучној беседи коју је произнео Преосвећени владика је посебно истакао образац којим су се руководили Светитељи Цркве наше, и ако су као људи имали слабости, изнад свега су се истицали у љубави према Богу и љубави према човеку... Присутне вернике владика је нарочито поучио о Светој Литургији као великој тајни и благодати. Света Литургија своди Целога Бога и све анђеле са неба на земљу... Кроз њу спасење задобија благочестиви и православни род наш.

Након резања славског колача, верни народ и свештенство заједно са својим Епископом узели су учешће у трпези љубави.

Душан Ц. Илић, протонамесник

СВЕТА ТРИ ЈЕРАРХА СВЕЧАНО ПРОСЛАВЉЕНА У ТОПОЛИ

У недељу блуднога сина, на дан Света Три Јерарха, епископ шумадијски Г. Јован служио је свету Архијерејску Литургију у капели Света Три Јерарха у Тополи.

Епископу шумадијском су саслуживали протојереј-ставрофор Миладин Михаиловић и јереј Александар Петровић, са ђаконима Остојом Пешићем и Небојшом Јаковљевићем.

Хор „Опленац“ предвођен диригентом Маријом Ракоњац, својим појањем улепшао је службу.

Након прочитаног Јеванђеља о блудном сину, Владика Јован се обратио сабраном народу, подсетио нас да је ово једна од припремних недеља Васкршњег поста.

Преосвећени владика нас је подсетио и на вредности које су водиле света Три Јерарха у њиховом животу, и како то морају бити и наше вредности.

По завршетку Свете Литургије пререзан је славски колач. Након резања славског колача, верни народ и свештенство су заједно са својим Епископом узели учешћа у заједничкој трпези.

СРЕТЕЊСКА ПРОСЛАВА У ОРАШЦУ

Сретењска прослава у Орашцу и ове године почела је Светом Архијерејском Литургијом којом је начелствовао Преосвећени Епископ шумадијски Г. Јован, уз саслуживање Архијерејских намесника орашачког и тополског и свештенства намесништва орашачког. Служби Божијој присуствовао је и Престолонаследник Александар Карађорђевић са супругом Катарином.

У беседи одржаној након прочитаног јеванђеља, Владика Јован је истакао значај и јединственост Свете Литургије у животу сваког верника, а самим тим и њен значај за читаву васељену, јер једино њоме Бог силази на земљу, спушта се међу људе, а ми се уздижемо ка небу и

Царству Божијем. Владика је нагласио да је најважније у животу сваког човека сусрести се са Богом, а то се управо дешава на Светој Литургији. Овај сусрет Бога и човека може се остварити само вером и покајањем, јер су то, по речима Светих Отаца, два ока душе којима се човек ка Богу уздиже.

На крају Свете Литургије Владика Јован је пререзао славски колач, а потом са свештенством одржао помен у Марићевића јарузи, за покој душа свих устаника и родољуба који су својим животима платили слободу и државност српског народа.

По одржаном помени, на спомен обележје венце су положили представници Владе и локалне самоуправе и Престолонаследник Александар. Скупу се најпре обратио председник Општине Аранђеловац, мр Влада Гајић, затим министар културе у Влади Републике Србије Предраг Марковић, као и Престолонаследник Александар. После одржаних говора додељена је награда „Одзиви Филипу Вишњићу“ Драгану Лакићевићу, песнику из Београда, за збирку песама „Породичне поеме“. Ову престижну књижевну награду од 1996. године додељује Задужбинско друштво „Први српски устанак“ из Орашца. Програм у Марићевића јарузи завршен је пригодним сценским приказом о војду Карађорђу уз музичке нумере које је извела мадам Пијано.

Након овог програма, владика Јован је отишао на Оплепац, где је такође одржао помен војду Карађорђу и устаницима.

Александар Миловановић, јереј

НЕДЕЉА ПРАВОСЛАВЉА У КРАГУЈЕВЦУ – СВЕЧАНА ЛИТИЈА

Прва недеља Великог (Часног) поста у Православној Цркви прославља се и као недеља Православља или победе Православља. Тога дана слави се успомена на васпостављање поштовања икона у IX веку (843. године у време царице Теодоре и патријарха Методија). Тим поводом у недељу 4. марта Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, уз саслужење братства Саборне цркве, служио је Свету Архијерејску Литургију Светог Василија Великог у Саборном храму Успења Пресвете Богородице. Након прочитаног Јеванђеља верном народу се обратио протојереј-ставрофор др Зоран Крстић, који је говорио о двострукој природи ове прве недеље Часног поста – недеље Православља. Први, старији ниво, обличен је ускладу са формирањем Великог поста и он указује на подвиг поста као саставног дела хришћанског живота, односно нашег позива од Господа и нашег по-

сланства у свет. Други, каснији ниво је настао након IX века после коначне победе Цркве над иконоборцима и он нас подсећа на реалност Христовог оваплоћења и значај који Он има у нашем животу.

Светом Литургијом започето је духовно славље поводом дана победе Православља, које је настављено у попдневним сатима свечаним вечерњем богослужењем у част победе Православља над свим кривоверјима и шизмама.

У наставку богослужења, Преосвећени Владика, свештенство града Крагујевца и верни народ кренули су у свечану литију кроз град Крагујевац, носећи у рукама иконе светих, на тај начин симболизујући победу Православља. Литија се кретала централним крагујевачким улицама до „Крста“, где је Преосвећени владика Јован са свештенством обавио молитвословље.

По повратку Литије у храм, Преосвећени Владика одслужио је Молебан и прочитан је Синодикон, који садржи анатему или проклетство свих јеретика, посебно иконоборца, затим, похвалу за све ревнитеље Православне вере.

По завршетку свечаног Молебна, братство Саборног храма традиционално је организовало трпезу љубави за свештенство и монаштво Епархије шумадијске.

Зоран Врбашки, јереј

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА КОЛУБАРСКО-ПОСАВСКОГ НАМЕСНИШТВА

Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован је у среду друге недеље поста, 7. марта, у храму Светог великомученика Димитрија у Лазаревцу, служио Свету Литургију Пређеосвећених дарова, уз саслуживање свештенства и монаштва шумадијске епархије.

Непосредно пред Свету Литургију свештенство овог намесништва је исповедио игуман манастира Саринац, отац Онуфрије.

Преосвећени Владика се у обратио својој духовној деци умољавајући их да истрају у подвигу поста и молитве, који су нам неопходни како би се преобразили, духовно обновили и успоставили контролу над својим похотама, страстима и жељама своје пале природе. Пост осим уздржавања од одређеног јела и пића, подразумева пре свега духовну борбу и интензивније самопреиспитивање, а уједно представља и средство спознаје истинског начина живљења и нашег правилног одношења према Богу, човеку и творевини. Пут поста и молитве је тежак и трновит, али то је једини пут који порађа радост и мир, нагласио је Владика. На крају је Владика, апелујући на нашу свест и савест, рекао да своју духовну борбу отпочнемо праштањем и покајањем, јер ћемо тако отворити

себе за благодат Божију и за светост, и постати аутентични хришћани. А то је једино могуће ако се што чешће достојно припремљени причешћујемо, јер је Христос једино ту у пуноћи својој присутан.

На Литургији је био присутан велики број верника, а нарочито деце, од којих се већина и причестила.

Након Свете Литургије парох чибутковачки јереј Жељко Ивковић је прочитао реферат на тему „Последице лошег и неодговорног духовништва-духоводитељства“, после чега је уследила дискусија.

Ово вишеструко корисно, поучно и духовно сабрање завршено је трпезом љубави коју је припремило свештенство колубарско-посавског намесништва.

Жељко Ивковић, јереј

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА БЕЉАНИЧКОГ АРХИЈЕРЕЈСКОГ НАМЕСНИШТВА

У петак, 9. марта, у храму Силаска Светог Духа на апостоле у Баћевцу, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, служио је Свету Литургију Пређеосвећених дарова, уз саслуживање свештенства и монаштва шумадијске епархије.

Епископа је дочекао велики број народа и деце. Пре Литургије отац Онуфрије исповедио је свештенике бељаничког намесништва.

Владика је у својој беседи на почетку говорио о труду који нам је неопходан да би смо стекли обећану плату. Сви у Цркви су позвани на покајање и зато нам је Црква и дала овај пост да би смо пробудили у себи жељу за покајањем. То је важно јер не знамо ни дана ни часа када ће доћи смртни час и када ћемо морати дати одговор како смо проживели овоземаљски живот. Никада није довољно труда и покајања, поста и молитве. Пост нам је на корист ако укротимо своје тело и ако га одвучемо од страсти. Тако припремљени позвани смо на причешће. Епископ је у наставку наводио поуке Светог Јована Златоустог и Светог Василија Великог о питању достојанства за свету тајну причешћа и о уздржавању од злих дела. Слушајући Свете Оце и нарочито читајући Свето писмо спознаћемо да је Царство Небеско заиста у нама. Говорећи о греху, Владика је истакао да је грех ако и не учинимо добро дело. Да би смо били истински хришћани и превазишли грешни живот дат нам је пост којим ћемо пробудити у себи жељу за Господом. Пост треба да прати смирена молитва, покајање и добра дела да би смо савскрсли са Христом. У Господу треба да је сва наша сила и снага. Зато у смирењу треба да примимо свето причешће да би нас Господ оснажио и упутио на добра дела. На крају је Епископ позвао да се помолимо Господу, да љубављу изгонимо страх и да у љубави дочекамо Васкрсење Господње.

После беседе уследило је причешће свештеника, верника и деце.

Након Литургије, одржан је састанак Владике и свештеника бељаничког намесништва, на којем је прочитан реферат јереја Горана Ракића на тему „Свако да учини оно што је на корист њему и другоме“. После читања реферата уследила је жива дискусија где су сви редом коментарисали рад оца Горана. На крају је архиепископски намесник отац Видо кроз резиме изнео рад свештенства у току прошле године, а Епископ је очински саветовао и поучио свештенике.

Владимир Димић, јереј

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА АРХИЈЕРЕЈСКОГ НАМЕСНИШТВА КОСМАЈСКОГ

У среду треће недеље Великог поста, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, служио је Свету Литургију Пређеосвећених дарова у Вазнесењском храму у Сопоту.

Служењу Свете Литургије претходила је исповест свештенства космајског намесништва, а исповедник је са благословом Епископа био високопреподобни схиархимандрит Јован, настојатељ Манастира Тресије.

Епископу су саслуживали свештеници и монаси шумадијске епархије. На Светој Литургији приметан је био велики број деце школског узраста која похађају Веронауку, која су заједно са својим вероучитељима Јеленом Четник и оцем Бранком Станишићем активно узела учешће у Светој Литургији одговарајући на јектеније и појући причастан, као и причестивши се Телом и Крвљу Христовом.

После причешћа свештенства, Његово Преосвештенство Епископ Јован, надахнутим речима обратио се присутном народу Божијем, говорећи о Великом посту као путу којим путујемо да би се срели са Господом Васкрслим.

После Свете Литургије приступило се читању реферата на тему "Вера у доба кризе – од чега човек живи". Реферат је написао и читао протојереј-ставрофор Љубиша Смиљковић, парох сопотски, након чега је уследила дискусија.

И ове године Преосвећени Владика је искрено и осећајно замолио све присутне свештенике да Богослужења и своје пастирске дужности врше савесно, дајући савете за различите прилике.

Горан Лукић, јереј

ИСПОВЕСТ АРХИЈЕРЕЈСКОГ НАМЕСНИШТВА ЈАСЕНИЧКОГ

У петак, 16. марта, у храму Светог архангела Гаврила у Баничини, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, служио је Свету Литургију Пређеосвећених дарова. Епископу су саслуживали свештеници и монаси шумадијске епархије. Пре Свете Литургије, архимандрит Евтимије је по благослову нашег Архиепископа исповедио свештенство јасеничког намесништва.

Поред сабраног свештенства и верници овог краја, а нарочито деца, окупили су се да дочекају свог архипастира. Деца су предвођена својим вероучитељем једнодушно појући узела учешћа у Светој Литургији. По благослову Преосвећеног Владике присутном народу се обратио јереј Срђан Ковачевић, поучавајући присутне о значају Великог поста за сваког човека.

Након Свете Литургије приступило се читању реферата „Вера и сујеверје“, који је написао и читао јереј Дејан Ненадовић, парох азањски. „Вера и сујеверје представљају стварно стање нашег времена у којем су и врло често стављене у исту раван. То неразликвање истинске вере и сујеверја јесте погубно и недопустиво, и захтева трезвено расуђивање, како о вери тако и о појави сујеверја. Таква убеђења или схватања истовестности вере и сујеверја покрећу неодлучност, двоумљење и дволичност, тако да се све мери интересом и тренутним потребама појединца или групе.

Сујеверје – тако се уопштено назива вера у предмете или у све што је непостојеће, или је стварно али се лажно тумачи. Главна основа сујеверја увек се заснива на недостатку умног и моралног развоја, на ограниче-

ности разумевања, лакоумности и слабости духа. Карактеристично за сујеверје је то што оно види тајну везу између најразличитијих предмета и без икаквог истраживања им приписује чудесна својства и радње. Борба са сујеверјем захтева од свештеника велико искуство, интелект, мудрост, моралну снагу и обазривост. Насилним уклањањем народних схватања и осећања, макар и неослобођених од сујеверја, али дубоко укорених у духу и животу народном, сујеверје не само да се не искорењује, него постаје још чвршће, неразумније, а може се рећи и раздражљивије. Одступање од чистог духа свете вере у народном мишљењу, навикама и обичајима, они су обично разоткривали и исправљали својим пастирским поукама у духу смирености, мирољубивости и трпеливости." Ово је само мали део онога што је отац Дејан произнео у свом раду. После овог квалитетног рада уследила је изразито жива дискусија, у којој су учествовали готово сви свештеници. Преосвећени Владика је, као и увек, искористио ову прилику да очински поучи и посаветује своје свештенике.

Ненад Петровић, јереј

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА ЛЕПЕНИЧКОГ НАМЕСНИШТВА

У понедељак, 19. марта, четврте недеље Великог поста, након вечерње службе у Старој Милошевој Цркви, свештенство Лепеничког намесништва приступило је Светој тајни исповести, а исповедник је по благослову Његовог Преосвештенства био умировљени парох крагујевачки протојереј-ставрофор Драгослав Степковић.

Сутрадан је сабрање настављено у Маршићу, Светом Литургијом Пређеосвећених дарова којој је началствовао Епископ шумадијски Г. Јован. На Литургији је беседу одржао протојереј Милован Антонијевић подсећајући верне на Христове речи: „Ко хоће да иде замном, нека узме Крст свој и одрече се себе“, чиме је објаснио да од Адамовог пада до нас данас овај захтев не губи на снази, те да он у исто време човека као биће чини достојанственим, покајањем, исповешћу и чистотом душе.

Након причешћа свештенства и верног народа у сали парохијског дома је протонамесник грошнички Душан Илић прочитао реферат на тему „Мисионарска природа Цркве“. Рад се одликовао јасним теолошким изложењем догматских, еклисиолошких и литургијских израза мисионарског карактера Цркве, поткрепљеним цитатима из Светог Писма. Оно што предствља посебан допринос јесте јасна богословска мисао оца Душана, која не оставља места никаквој недоумици када је у питању смисао Господњих речи: „Идите и научите све народе, крстећи их у име Оца и Сина и Светога Духа“, као заповести мисионарења и онога што означава карактер Цркве.

...*Црква*...
СВЕШТЕНИЦИ

Након читања рада, започета је дискусија у којој се могла чути различита, али не и суштински опречна мишљења свештенства о мисионарском карактеру Цркве, те о сасвим конкретним проблемима са којима се наша Црква суочава. Дискусијом је преовладавао тон јединственог става о потреби активног мисионарског рада и бољим ефектима истог.

На крају дискусије се свештеницима Лепеничког намесништва обратио и сам Владика Јован, говорећи о мисијском карактеру Цркве, како на тлу Америке, где је као Епископ столовао, тако и у Шумадији.

Исповест свештенства завршена је трпезом љубави, уз залагање и труд пароха Маршићког протојереја Бојана Димитријевића.

Мирослав Василијевић, протођакон

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА КРАГУЈЕВАЧКОГ АРХИЈЕРЕЈСКОГ НАМЕСНИШТВА

Исповест свештенства Архиепископског намесништва крагујевачког 21. марта организована је у храму Свете великомученице Недеље у Десимировцу. Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован са свештенством крагујевачког намесништва служио је Свету Архиепископску Литургију Пређеосвећених дарова.

На Светој Литургији беседио је јереј Зоран Врбашки. Радост Евхаристијског сабрања употпуњена је присуством и активним учествовањем ученика веронауке из Десимировца, са својим вероучитељем Предрагом Обровићем, који су својим анђeosким гласовима употпунили ту молитвену симфонију Бескрвне жртве којом се прославља Бог у Троици.

После Свете Литургије приступило се читању реферата на тему „Икона, Црква, Евхаристија“, коју је за ову прилику припремио јереј Драган Поповић. Поздрављајући све присутне нарочито домаћина ове духовне радости Преосвећеног Владика Јована, ректора Богословије Свети Јован Златоусти, протојереја-ставрофора др Зорана Крстића и исповедника протојереја-ставрофора Драгослава Степковића, јереј Драган је сажето и у оквирима задате теме дао је одговор како су Црква и Евхаристија икона Будућег Царства Божијег. Излагање јереја Драгана Поповића на ову догматску тему изазвало је веома плодну и корисну дискусију међу свештенством.

Након завршене дискусије, за Епископа и свештенство организована је трпеза љубави, још једна агапа, како би то назвали древни хришћани. Тамо на литургијској агапи, евхаристијској трпези љубави, нахранили смо дух наш и душе наше боголике, а за овом трпезом смо се окупили да тела наша окрепимо плодовима и даровима трудољубивог домаћина нашег протојереја-ставрофора Животе Марковића.

Срећко Зечевић, јереј

ИСПОВЕСТ АРХИЈЕРЕЈСКОГ НАМЕСНИШТВА РАЧАНСКОГ

У петак четврте недеље Великог Поста посвећеној Часном Крсту, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету Архиепископску Литургију Пређеосвећених дарова у храму Сабора Светог Архангела Гаврила у Јарушицама, уз саслуживање свештеника шумадијске епархије.

Пре Свете Литургије свештенство рачанског намесништва се исповедило, а исповедник је био протојереј-ставрофор Милан Борота. Пре почетка Свете Литургије Епископ Јован је освештао темеље за нове, будуће просторије црквене канцеларије.

Духовну радост и евхаристијску заједницу употпунили су активним учешћем у великом броју како верници места Јарушица, тако и велики број деце. На позив ђакона „са страхом Божијим и вером приступите“ сви су приступили Светој Чаши, сјединили се са Христом и на тај начин показали и потврдили да је Света Литургија предокус Царства Божијег.

Обративши се и поучивши верни народ Преосвећени Владика Јован је истакао значај поста као средства за долазак до циља, а циљ је сједињење са Господом Исусом Христом. Он је цитирао речи нашег Спаситеља који је рекао да ко не једе Његово Тело и не пије Његову Крв неће имати живота у себи. Нико није достојан ни да приђе Светом Путиру, а камоли да се причести, каже се у једној од молитава, али то не значи да треба да клоњемо већ да се покајемо. Наиме, Свето Причешће је на спасење, али и на осуду ако се причешћујемо непокајани и тиме недостојни. Зато треба што чешће преиспитивати себе, погледати себе изнутра, видети каква су нам дела и често се молити, нагласио је шумадијски архипастир. Владика је у својој надахнутој беседи такође нагласио да веру треба сведочити више делима него речима и да је пост прилика да се у том смислу мењамо на боље, јер ће нам Господ судити у ономе у чему нас затекне, те да то увек треба да имамо на уму.

Након Свете Литургије приступило се читању реферата на тему „Црква и савремени начин комуникације“ коју је за ову прилику припремио протонамесник Горан Живковић. Он је у реферату навео позитивне и негативне стране модерних комуникационих средстава, посебно се осврнувши на радио, телевизију, интернет и штампу. Ова средства су велики изазов за Цркву и мудро се могу искористити уз предности које пружају, али уједно су пуни разних опасности које одликују савремено доба. Уз њихово коришћење је итекако могуће мисионарење и сведочење Христа, али на том путу треба бити опрезан. После прочитаног реферата уследила је занимљива и плодна дискусија, уз одговарање на многобројна питања аутора реферата.

На крају овог дивног духовног сабрања уследила је трпеза љубави коју је припремио верни народ овог живописног шумадијског села на челу са својим пастиром, јерејем Миланом Ћосићем, кога је Владика Јован јавно похвалио за показани труд у изградњи конака и осталих пратећих објеката у близини храма.

Дејан Шишковић, ђакон

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА АРХИЈЕРЕЈСКОГ НАМЕСНИШТВА БЕЛИЧКОГ

У среду, 28. марта, пете – глупне недеље Великог поста, посвећене Светој Марији Египћанки, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Литургију Пређеосвећених Дарова у цркви Рођења Пресвете Богородице у селу Глоговац поред Јагодине.

Непосредно пре Свете Литургије обављена је Света Тајна исповести Архиепископског намесништва беличког, а овогодишњи исповедник по благослову Епископа је био игуман манастира Саринац јеромонах Онуфрије (Вранић).

Владика се Литургијском сабрању обратио поуком о циљу поста. Истакао је да хришћани када се налазе у посту треба да знају да се налазе у предворју раја, тј. да се припремају да уђу у радост Господа свога, а то је Царство Божије. Наша припрема у посту не треба да буде само у физичком смислу, тј. У неједењу мрсне хране, већ припрема треба да буде и духовна, увек праћена молитвом, јер једно без другог нема сврхе. Пост и молитва су два крила са којима човек још овде на земљи отпочиње да се успиње на небо. Наша молитва треба да проистиче из нашег смирења кроз које размишљамо шта је то што нас чека и ради чега се ми припремамо, а то је празник Васкрсења Христовог. Кроз пост задобијамо благодат Божију, а задобијамо је само онда када се истински покајемо и истински молимо из дубине душе, тј. само онда када преиспитујемо себе, јер ако обитавамо у Богу обитавамо и у љубави. Из тог разлога Црква нам и даје пост да више мислимо о небу него о хлебу, да мислимо више о Богу него о богатству.

Након причешћа свештенства и народа и завршетка Свете Литургије у сали парохијског дома ђакон Далибор Нићифоровић је прочитао темат на тему „Сиромаштво као изазов за наше човекољубље“. У свом раду он је изложио суштину овог изазова говорећи о данашњем времену, стању у свету, савременом човеку и изазову сиромаштва, као и о хришћанском, али и о човекољубљу уопште. Како традиција налаже, сваки свештеник је продискутовао о темату, истовремено дајући свој допринос и своје мишљење у циљу што бољег схватања овог изазова.

Сабрање је завршено трпезом љубави, која је припремљена трудом и залагањем домаћина свештеника Слободана Радивојевића са члановима црвеног одбора.

Миломир Тодоровић, јереј

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА АРХИЈЕРЕЈСКОГ НАМЕСНИШТВА ОПЛЕНАЧКОГ

Исповест свештенства Архиепископског намесништва опленачког 30. марта организована је у храму Светих Мироносица у Винчи. Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован са свештенством опленачког намесништва служио је Свету Архиепископску Литургију Пређеосвећених дарова. Свету Литургију пређеосвећених дарова певале су монахиње манастира Никоље, праћене хором „Опленац“ предвођеним диригентом Маријом Ракоњац.

У својој беседи Епископ нас подсећа на Христову жртву, које нарочито треба да се сетимо у ово време поста, јер „овај род се изгони само молитвом и постом.“ А молитва и пост су богочовечанске врлине којима треба да стремимо. Молитва и пост су ту да би се човек нахранио духовно, а не само телесно. Молитва, по речи, апостола Павла, треба да буде непрестана, а пост је узалудан ако се састоји само од уздржања од хране а не постимо целим својим бићем.

После Свете Литургије приступило се читању реферата на тему „Добро и лоше сведочење пастира“, коју је за ову прилику припремио јереј Никола Илић, привремени парох други јунковачки. Јереј Никола је сажето објаснио како се пастирска пракса савременог доба, оптерећена савременим проблемима, може одржати у древним оквирима Цркве.

Излагање јереја Николе Илића на ову догматску тему изазвало је веома плодну и корисну дискусију међу свештенством.

Након завршене дискусије, за Епископа и свештенство организована је трпеза љубави коју је приредила породица Микице Арсенијевића великог добротвора из Винче.

Остоја Пешић, ђакон

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА АРХИЈЕРЕЈСКОГ НАМЕСНИШТВА ЛЕВАЧКОГ

У понедељак, 2. априла, на почетку шесте – Цветне недеље Часног поста, када Црква Христова празнује преподобне оце пострадале у манастиру Светог Саве Освећеног, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, служио је Свету Архиепископску Литургију Пређеосвећених Дарова, у храму Светог цара Константина и царице Јелене у Опарићу. Пре почетка литургијског сабрања, обављена је исповест свештенства Архиепископског намесништва Левачког. Исповест је обавио високопреподобни Игуман Јевтимије (Јутрша) настојатељ манастира Јошанице. Поред великог броја верника на Светој Литургији присуствовали су и ученици основне школе у Опарићу.

Након Литургије, Владика Јован се састао са свештенством у просторијама црквено-парохијског дома у Опарићу, где је парох превешки отац Иван Јовановић прочитао реферат на тему „Самоубиство најтежи грех“. Како је тема о којој се говорило веома битна и значајна за пастирски рад, дискусија је потрајала дуже него обично. На крају, завршну реч о реферату и самој теми дао је наш Првојерарх. Похваливши труд и залагање оца Ивана, Владика Јован је дао очинске савете свом свештенству, како да се у овом тешким временима препним искушења односе према овом највећем и најтежем греху, како да га препознају и да спрече да до ове појаве не дође у повереним парохијама. После свега, уследила је трпеза коју је припремио овогодишњи домаћин, протојереј Драгослав Цветковић.

Сретко Петковић, протонамесник

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА АРХИЈЕРЕЈСКОГ НАМЕСНИШТВА ОРАШАЧКОГ

У среду Цветне недеље Васкршњег поста, 4. априла, Преосвећени Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету Литургију Пређеосвећених дарова у Петропавловском храму у Аранђеловцу. Пре Свете Литургије, свештенство орашачког намесништва приступило је светој Тајни исповести, а исповедник је био протојереј-ставрофор Милан Борота.

Лепоту и радост овог литургијског сабрања употпунила су деца из аранђеловачких основних школа, која су умногоме испунила Петропавловски храм и својим чистим устима одговарала на јектеније. Пуноћа великопосне службе причешћа, тј. Литургије Пређеосвећених дарова, пројављена је када је више од 150 деце приступило Светој Чаши, примивши причешће из руке архијереја.

Током свете Литургије Владика Јован се обратио беседом сабраном народу, говорећи о значају поста и припреми за велике дане Страсне седмице, који су пред нама. Дани Велике недеље се у свему разликују од свих осталих дана у години, па и од претходних шест недеља поста, јер су то дани када требамо посебно да се потрудимо и да постом, смирењем и уздржањем од свега плотског сагледамо Крсну жртву Христову, како би што чистији и смиренији дочекали Његово славно Васкрсење.

Прави пост не смемо схватати само телесно, тј. кроз уздржање од мрсне хране и лоших дела, већ на прво место треба да поставимо наше покајање, да појачамо молитве, да се смиримо пред Богом и ближњима и да опраштамо једни другима. Само тако ће наш пост бити прави и Богу угодан и приближиће нас Христу кроз свету тајну Евхаристије, истакао је Владика Јован.

После Свете Литургије Владика и свештенство су отишли у Орашац у угоститељски комплекс породице

Карић, где је протонамесник Бранимир Товиловић прочитао реферат „Улога пастира у превазилажењу брачних проблема“. По прочитаном реферату, повела се дискусија о овом важном питању у животу Цркве, и о томе колико је отац Бранимир успео да обради ову тему, а сабрање је завршено заједничком трпезом.

Александар Миловановић, јереј

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА АРХИЈЕРЕЈСКОГ НАМЕСНИШТВА МЛАДЕНОВАЧКОГ

Исповест свештенства Архијерејског намесништва младеновачког организована је ове године 6. априла у Младеновцу, у храму Успења Пресвете Богородице. Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован заједно са свештенством слижио је Литургију Пређеосвећених Дарова у цркви Успења Пресвете Богородице у Младеновцу.

Пре Свете Литургије свештенство младеновачког намесништва приступило је Светој Тајни исповести. Исповедник је по благослову Епископа Јована био протојереј-ставрофор Милан Борота. Богослужењу на коме је присуствовао велики број верника нарочит тон дала је Богом надахнута беседа Владике Јована, у којој је посебан акценат дао на пост и молитву који су како Епископ каже „два светионика који осветљавају човеку пут“ и који повезују небо и земљу. За оне који се не моле и не poste постоји опасност да ходајући по мраку падну у јаму.

Након Свете Литургије читао се реферат на тему: „Мисионарски рад међу младима“, који је припремио ђакон Петар Лесковац. После читања реферата приступило се плодносној дискусији на ову тему, где су Епископ Јован и свештеници младеновачког намесништва износили лична искуства из мисионарског рада. У току дискусије Владика Јован је позвао свештенство да још више уложи љубави и труд у своју службу како би мисионарски рад био плодотворнији.

На крају сабрање је завршено заједничком трпезом љубави.

Петар Лесковац, ђакон

САОПШТЕЊЕ ЗА ЈАВНОСТ О ГОДИШЊЕМ ЗАСЕДАЊУ ЕПАРХИЈСКОГ САВЕТА СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ

Радни део заседања Епархијског савета Шумадијске епархије, на дан када Црква прославља и празнује Свете бесребренике Кира и Јована (13. фебруара 2012. године), почео је након Свете Литургије, коју је сужио, уз учешће чланова Савета, Његово преосвештенство епископ шумадијски Господин Јован у Катедралном храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу, и молитвеног призива Светог Духа. Седници која је одржана у Владичанском двору у Крагујевцу председавао је епископ шумадијски Господин Јован, који је, отварајући заседање, најпре захвалио члановима Савета на ревности и љубави које показују према својој Цркви. Након усвајања дневног реда у којем су поднети извештаји о црквеном животу у Епархији, односно о материјално финансијском пословању епархијских органа и тела током 2011. године, чланови Епархијског савета расправљали су о постигнутим резултатима и начину на који ће црквени живот у будућности бити унапређен.

Са благодарношћу и радошћу су поздрављени напори које чини Његово преосвештенство епископ шумадијски Господин Јован на литургијском и свеукупном плодотворном препороду верског живота у Епархији, што се нарочито види у све већем броју верника који активно учествују у свим видовима црквеног живота. Уз подршку свим областима архипастирског рада, чланови Епархијског савета изразили су жељу и наду да ће Његово преосвештенство епископ шумадијски Господин Јован наставити да својим пожртвовањем допринеси изграђивању Живе Цркве Божије у Шумадији и да се стара о очувању угледа и интереса Српске православне епархије шумадијске.

Пре него што су донете формалне одлуке које обезбеђују унапређење хуманитарне делатности Епархије, односно изналажење начина да Црква активније учествује у обезбеђивању основних животних потреба егзистенцијално угроженим породицама, чланови Савета су јасно нагласили да актуелна друштвена и економска ситуација, у којој су многи угрожени, налаже акције које би конкретно помогле преживљавању великом броју осиромашених грађана. Међу првим акцијама овог типа, што се тиче Шумадијске епархије, биће прикупљање средстава у акцији *Шумадија Косову и Метохији* ради побољшања рада народних кухиња у јужној српској покрајини.

Члановима Епархијског савета предочене су информације о залагању Епархије на оживљавању рада задужбина проте Ђорђа Ђорђевића и Паје М. Васиљевића чијом делатношћу ће бити обезбеђивана средства за стипендирање сиромашних и даровитих ученика и студената Шумадијске епархије.

Током расправе о питањима извођења верске наставе у основним и средњим школама на територији Шумадијске епархије, констатовано је да се повећава број ученика који у својим школама похађају веронауку. Чланови Савета верују да ће њихов број у будућности још бити повећан, односно да ће интензиван рад на побољшању квалитета верске наставе, привући више младих хришћанској науци.

Високом оценом чланови Епархијског савета Шумадијске епархије оценили су рад у прошлој години Епархијске издавачке куће *Каленић*, која је објавила десет врло запажених теолошких књига, листа *Каленић* (наставља аутентично да прати црквени живот у Епархији и афирмише актуелна достигнућа богословске науке), радио станице *Златоуст*, епархијског Продајно-складишног центра, епархијске Поклоничке агенције.

Као врло важан задатак у будућности, Савет је препознао да је неопходно строго бринути о црквеном поретку и да не смеју бити толерисана понашања појединца и група која нарушавају и угрожавају ред и углед Цркве Божије у Шумадији, што подразумева раздвајање греха од грешника.

И на овој седници, Епархијски савет је изразио очекивање да ће током ове године коначно почети враћање одузете црквене имовине и да ће доћи до дуго најављиваног повратка Цркви њених матичних књига.

Закључујући заседање, Његово преосвештенство епископ шумадијски Господин Јован, уз захвалност члановима Савета на досадашњем труду и показаној љубави, пожелео је да и током 2012. године, заједничким снагама, буду остварени постављени циљеви.

МАНАСТИР ДРАЧА

Манастир Драча се у османским дефтерима јавља као манастир Светог Николе код села Драчице у нахији Лепеници. Према Смедеревском дефтеру из 1572/73. године давао је обавезе од 200 акчи и припадао је султановом хасу. Пред крај XVI века регистрован је један монах са истим давањем.¹ Манастир је вероватно опустео у време велике сеобе крајем XVII века.

У Најперговом попису из 1718. године Драча се јавља као насељено село (Draze) али се не спомиње никакав манастир поред села, за разлику од, рецимо, Дивостина уз који се спомиње и манастир.² Новембра 1735. године село Драча је имало 12 домова али се још увек не спомиње манастир.³ Пајкић наводи како су познати и неки свештеници, као поп Јосиф и игуман Леонтије, који су у Драчи живели пре обнове цркве.⁴ Међутим, не наводи изворе за то своје тврђење. У прилично обимним изворима за период од 1733. до почетка 1736. године једини игуман Леонтије у источној и централној Шумадији је враћевшнички игуман са тим именом⁵ и ни један више. У истом периоду и на истом простору не јавља се ни један поп Јосиф, тако да нам нису јасни Прокићеви извори за прву половину XVIII века. Пре обнове манастира Драче, истоимено село је готово сигурно припадало нурији манастира Враћевшнице.

О обнови манастира Драче забележено је овакво предање: „За владе Немаца седео је у Крагујевцу обор – капетан, Станиша Млатишума. Човек овај, кажу, бејаше веома богат; имађаше једанаест цакова блага и три сина па сва три луда. Млатишума рече овако: да оставим оволико големо благо лудим синовима никакве вајде нећу учинити; потрошиће га све, па ће опет остати без ничега, знам шта ћу учинити. Настаће, бојим се, зла времена; тешко ће бити градити цркве и манстире а народ ће без тога заборавити своју веру, него ево хоћу да начиним цркву и озида Драчу од Спасова дне до св. Томе. Тако је постала Драча.“⁶

Обнова манастира Драче започета је 27. маја/7. јуна 1734. године а завршена је 6/17. октобра исте године. Живописање је започето 1/12. септембра исте 1735. године.⁷ Радио је један од најбољих анонимних зографа који је у то време сликао у Србији.⁸ Храм су обновили обер капетан Станиша Млатишума и игуман Герасим.⁹ Сачувани су трагови старијих фресака испод овог живописа из 1735. године.¹⁰

Јов Синаит је по предању живео у Прекопачи код Крагујевца више манастира Драче. Ту је умро и сахрањен. Пошто је та црквица била разрушена, његове мошти су 1735. године склоњене у обновљени манастир Драчу. Ту су оне стављене уз јужни зид припрате.¹¹

Аустроја се крајем XVIII века спрема за рат са Турском и била је прилично сигурна у симпатије српског народа. Премда су почеле и раније, аустријске власти су најживљи рад на припремама за рат започеле 1781. године. Озбиљан значај су

придавали придобијању српског народа на своју страну, као и прикупљању обавештајних података по Србији. Многи виђенији Срби, нарочито из крајева близу Дунава и Саве, били су повезани са аустријским агентима, међу којима су главни били капетани Михаљевић и Маховац и мајор Лидерскрон. Пред сам рат је целокупне активности око прикупљања обавештајних података преузео генерал д'Алвинци.¹²

Подаци о животу овог манастира од средине па до краја XVIII века налазе се и у записима дародаваца на страницама богослужбених књига из 1763, 1769, 1776. и 1803. године.¹³

Главни аустријски сарадници у Србији били су мирски свештеници и монаси, при чему су се веома често излагали опасности да буду откривени и компромитовани. У сваком случају, аустријски агенти су се најрадије и са највише поверења обраћали управо њима. Тако су аустријски картографи који су проучавали Србију ишли под заштитом свештенства.¹⁴ Аустројанцима су од 1781. до 1788. године активно помагали и монаси манастира Љубостиње, Каленића, Вољавче, Враћевшнице, Драче, Раковице и Моштанице, као и многи мирски свештеници.¹⁵

У пролеће 1788. године послат је фекрих Вујадиновић са омањом четом у Шумадију. Он се вратио баш када и Радич Петровић са своје друге експедиције (29. маја 1788. године) и са собом је довео игумане манастира Драче и Љубостиње, као и попа Радосава Чорбића из Липовца код Крушевца (коме су Турци одвели сву фамилију). Вујадиновић није могао да нахвали њихову храброст јер су се пуна три месеца, од почетка рата, држали према надмоћнијим Турцима.¹⁶

Нешто пре Кочине крајине, 1786. године јеромонах из Драче Филимон Антонијевић, родом из Грабовца (околина Ваљева), прешао је у манастир Вољавчу где се придружио Хаџи Рувиму.¹⁷

Пред Први српски устанак, у време страховладе дахија, у манастиру Драче се као млад момак крио Павле Цукић каснији војвода у Жупи александровачкој за време устанка. Павле се током боравка у манастиру добрим делом и описменио.¹⁸

Немамо података да је Драча озбиљније страдала током Првог и Другог српског устанка. По свему судећи, у њој се служба није прекидала ни 1813. године, а сасвим сигурно не на дуже време.

Након Другог српског устанка кнегиња Љубица је пренела посмртне остатке и сахранила Јову Вукомановића херојски погинулог у борбама за Пожаревац 1815. године. У манастиру је сахрањен и познати јунак Јован Добрача.¹⁹

Код манастира Драче се и почетком XIX века на Успеније пресвете Богородице одржавао велики сабор. Међутим, на Велику Госпојину 1818. године десио се веома интересантан догађај. Наиме, том приликом се народ окупио не око манастира Драче већ око остатака манастира Дивостина. На сабор код Драче стигли су обор кнез Петар Топаловић и крагујевачки прота Милосав Поповић који су били

веома зачуђени што нема народа. При повратку из Драче прота се упуту у Дивостин, јер је сазнао да се народ тамо окупио. Тамо се, у међувремену, окупљена маса народа договорила да каменује првог ко наиђе од државних или црквених власти (обор кнеза, проту или игумана). И тако, када је прота наишао окупљена маса га је напала са каменицама. Прота се бекством једва спасао. Обор кнез Петар такође у повратку за Крагујевац упуту се на Дивостин. Међутим, маса народа која је вероватно схватила шта је урадила чим је чула да долази обор кнез удари у општу бежанију. Чим је стигао у Дивостин кнез Петар је започео истрагу о овом догађају и о свему обавестио књаза Милоша писмом од 19/31. августа 1818. године.²⁰

Те исте 1818. године врата на манастирском храму је обновио неки Обрад Богојевић из села Драче.²¹

Почетком 1820. године, по налогу књаза Милоша, отишао је један монах из манастира Драче да преузме управу над манастиром Светог Николе у Шаторњи.²²

Књаз Милош је априла 1821. године донео решење у спору Илије и Јована Чорбића из Дреновца са јеромонахом Максимом из манастира Драче око ливаде на Дреновачкој реци, коју је 20 година пре тога дреновачки спахија поклонио манастиру.²³

Овај манастир је 1826. године поседовао прилично земље на коју је турским спахијама, Мули Ахмету и Мемеду Султановичу, сваке године плаћао главницу по 25 гроша, а од сваког плодорода давао десетак. У то време игуман манастира био је Јоаким Јовановић.²⁴

По попису из 1836. године²⁵ драчка црква Светог Оца Николаја је била мирска црква која се налазила *на вр села* у планини до речице са средњом портном. Комисија није знала када је и од кога саграђена. Била је

од камена и те 1836. године била је у добром стању. Од црквених утвари имала је један путир, 2 крста, темпла није имала али је зато имала 21 икону, 14 кандила, 6 кадионица, 5 чирака, једну звездицу, две кашике, једно Копље, два диска, једну петохлебницу, два полијелеја, 3 звонца, један налоњ, један барјак, 3 табле, једну кутију за агнец, једну четку и један иконостас.

Од одејанија црквеног црква је поседовала 9 епитрахилја, 5 воздуха, 4 наруквице, 4 стихара, два појаса, 6 фелона, 3 завесе на дверима, 6 других завеса, један ђаконски орач, једне наруквице, један ђаконски стихар, два ђачка стихара, два чаршава на иконостасу, 5 пешкира и један Антимис. Црква у Драчи је располаже са доста књига, и то са два Евангелија, два Апостола, два Службеника, једним Правосл. вјероист. Восточ, једном Књигом о дужностима Христјан, два Устава, једним Духовним Алфавит, једним Акатистом Св. М. Варваре, једном Књигом правила вел. Суботе, једним Словом Св. Макарија, једним Дипотром, једним Театроном, две Књ. чуд. Св. Николаја, 4 Псалтира, два Требника, едним Пентикост, једним Триодом, 12 Минеја, једним Обштаком, једном Ирмилогијом, 4 Четворогласн, 5 Часловца и једним благодотребним прошенијем. Драча је имала два звона, а од готовог новца располагала је са 115 гроша и 28 пара. Црква је имала и једног коња, један виноград од 40 мотика, 7 воћњака, 6 ливада, 12 плугова ораће земље, две њиве, једну зграду на две етаже, један подрум, 6 великих буради, једно дугачко буре, 9 великих каца, једну расуту бачву, једну шупу, један казан, једну казанхинуцу, једну кошару на две етаже, један амбар, два коша, један јорган, два душека, једно сихаде и један ћилим, 3 филхана, 6 зарфа, 3 сандука, два црквена печата, једне корице од ножева, једну сребрну виљушку, један ватраљ²⁶ и једне вериге.

Са друге стране, из „Списка Цркви трошком Његове Свјетлости Сазидане“ сазнајемо да је управо те 1836. године, уз финансијску помоћ књаза, обновљена црква у Драчи.²⁷

Из претходног пописа видимо да је у Драчи 1836. године постојао само један конак. То је вероватно данашњи стари конак који се налази јужно од цркве. Конак је великих димензија, зидан је од ломљеног камена са омалтерисаним и бело окреченим фасадама. Некада је био покривен шиндром а данас црепом. Претпоставља се да је саграђен крајем XVIII века а обновљен приликом обнове цркве 1836. године.²⁸ Други „нови“ западни конак састоји се такође од приземља и спрата са великим дрвеним тремом. Приземље је зидано од камена а спрат од бондрука, покривен је ћерамидом.²⁹ На основу података из предњег пописа знамо да је саграђен после 1836. године, али је за сада тешко рећи када тачно.

Радовима на једној од обнова Драче руководио је Тома Вучић Перишић, али није јасно да ли је то било 1836. године или вероватно касније. Јер по Милићевићу Вучић је оправдио манастирски храм, саградио кућу на два боја (спрата), саградио ар за коње и чесму, а озидео је и јак потпорни зид изнад цркве да би спречио одроњавање земље.³⁰

У XIX веку Драча је славила летњег Светог Николу када се ту купио сабор.

Кметови у Грнчарици и Драчи су 1836. године изразили жељу да се поставе свештеници монашког чина, пошто је то овде стари обичај.³¹ Међутим, Драча ће још неколико година остати мирска црква.

Господар генерал-мајор Јован Обреновић спровео је у јесен 1836. године митрополиту „прошение“ епископа ужичког, заједно са својим „прошением“, да му се дозволи да протојереја Јована из Драче у Чачак позове.³² Господар Јовану је одговорено да је протојереј из Драче предвиђен за место протојереја јагодинског.³³ Ипак, почетком 1837. године је одлучено да протојереј драчански Јован Стефановић буде премештен за Чачак, па је крагујевачком намеснику Георгију Павловићу препоручено да при одласку протојереја Јована за Чачак, прегледа

инвентар драчанске црква а потом да јереју Дамјану из Враћевшнице парохију преда.³⁴ Међутим, убрзо после тога крагујевачки намесник је обавестио митрополита да се протојереј Јован преселио из Драче у Чачак, али да је од његове “Свјетлости” на његово место постављен јереј Тома из Кикојевца.³⁵ Из митрополије је на то крагујевачком намеснику препоручено да од јереја Томе у Драчи затражи да тачан рачун о приходима и расходима води.³⁶

Обшество драчко је 8/20. априла 1842. године молило да им цркву и убудуће опслужује мирски свештеник. Због тога је митрополит 28. априла/10. маја наложио крагујевачком проти да провери код кметова Драче, Забојнице, Вучковца, Грбице и Кикојевца да ли они стварно желе да им остану мирски свештеници, али су крајем лета исте године променили мишљење и од митрополита затражили да црква постане манастир.³⁷ Овај проблем је разрешен тек у јесен 1843. године када је враћевшнички игуман Јосиф Миљковић обавештен да је Драча постала метох Враћевшнице. Истовремено је дотадашњи парох драчки Михаило Вулетић, који је молио да као нову парохију добије Кусадак, позван у Београду да би добио распоред на нову парохију.³⁸

Драча је и 1858. године била враћевшнички метох. Тако је у пролеће те године архимандриту враћевшничком препоручено да пише драчком намеснику да тамо, на епитимији налазећег се јереја Милутина Поповића, пусти кући.³⁹ Пар месеци касније обавешени су архимандрити: враћевшнички, раванички и манасијски, затим игумани: каленићки и љубостињски, као и намесници: драчки и грнчарички да ће им бити послат по један ђак, родом из Босне, који учи на семинарији, да у манастирима преседе

за време школског одмора а после да их пошаљу у школу. Сви наведени манастири су овом налогу удовољили.⁴⁰

Манастирску нурију су 1864. године сачињавала села Прекопача (64 куће), Дивостин (16 кућа), Шљивовац (25 кућа), Поскурица (48 кућа), Доње Грбице (96 кућа), Горња Грбица (50 кућа) и Драча (43 куће) тј укупно 332 куће.⁴¹

Манастир Драча је 1887. године поседовао 5,42 хектара зиратне земље и 110,06 хектара под шумом. На то имање манастир је плаћао порез од 245 динара и 97 пара. Капитала код управе фондова 1/13. новембра 1887. године манастир није имао.⁴²

Крајем XIX века Драча је била манастир 2. класе. Стање капитала на крају 1864. године – Драча 1770,88 динара. На крају 1874. године Драча је била задужена 315 динара (што није било много). Од 1874. до 1880. године Драча је имала прихода 40.948,35 динара а расхода 42.724,60 динара тј била је у мањку 1794,25 динара. Драча је најлошије пословала од свих манастира у Србији. Драча ће бити у дуговима све до 1887. године коју ће завршити са скромним капиталом од 88,82 динара. И следећих година ће се приходи и расходи углавном поклапати, тако да ће крајем 1891. године капитал износити свега 11,78 динара. Крајем 1891. године Драча је имала једног коња, 3 говечета разне величине, 30 оваца и јагњади, 10 свиња разне величине, једну механу, један дућан, 57,51 хектар зиратне земље, 87,50 хектара под шумом и 0,44 хектара ослобођено од плаћања пореза. Државни непосредни порез за 1891. годину је износио 256,78 динара што је било осредње. Укупни чист приход за 1889-1891. годину био је 4869,05 динара а укупни расход 4832,57 динара.⁴³

Напомене:

¹ Олга Зиројевић, *Цркве и манастири на подручју пећке патријаршије до 1683. године*, Београд, 1984, 95

² Д. Пантелић, *Попис пограничних нахија Србије после Пожаревачког мира*, Споменик САН ХСВИ, Београд 1948, 23

³ Д. Руварац, *Митрополија београдска око 1735*, Споменик СКА ХЛП, Београд, 1905, 201

⁴ Предраг Пајкић, „Драча“ у: *Српска православна епархија шумадијска 1947-1997 – Шематизам*, Крагујевац, 1997, 183

⁵ Враћевшнички игуман Леонтије је умро највероватније крајем 1735. године.

⁶ М. Ђ. Милићевић, *Манастири у Србији*, Гласник СУД књ. IV, Београд, 1867, 27

⁷ Код Милићевића датуми су 23. мај и 5. октобар, наравно по старом календару. М. Ђ. Милићевић, *Манастири у Србији*, Гласник СУД књ. IV, Београд, 1867, 28; Љ. Стојановић, *Стари српски записи и натписи књ. V*, Сремски Карловци, 1925. г, бр. 7701

⁸ Детаљније о живопису Драче видети у: Предраг Пајкић, „Драча“ у: *Српска православна епархија шумадијска 1947-1997 – Шематизам*, Крагујевац, 1997, 184-191

⁹ Љ. Стојановић, *Стари српски записи и натписи књ. V*, Сремски Карловци, 1925. г, бр. 7702

¹⁰ Предраг Пајкић, „Драча“ у: *Српска православна епархија шумадијска 1947-1997 – Шематизам*, Крагујевац, 1997, 183; Негослав Јованчевић, *Сведочанства о насељима и црквеном животу у данашњој Шумадијској епархији до XVIII века*, Српска православна епархија шумадијска 1999. г, Крагујевац, 2000, 187

¹¹ Леонтије Павловић, *Култови и лица код Срба и Македонаца*, Смедерево, 1965, 200

¹² Драг. М. Павловић, *Србија за време последњег Аустријско-турског рата (1788-1791)*, Београд, 1910. г., с. 8

¹³ *Драча*, Археолошки споменици и налазишта у Србији II. Централна Србија (уредник Ђурђе Бошковић), Београд, 1956, 136-137

¹⁴ Међу свештенством први се повезао са Аустријанцима јереј Јевтимије Петровић из Пореча који је још 1774. године ступио у везу са Маховцем који је тада био на служби у Брзаској, Оградини и Пожежени. Драг. М. Павловић, *Србија за време последњег Аустријско-турског рата (1788-1791)*, Београд, 1910. г., с. 9

¹⁵ Драг. М. Павловић, *Србија за време последњег Аустријско-турског рата (1788-1791)*, Београд, 1910. г., с. 9-12

¹⁶ Драг. М. Павловић, *Србија за време последњег аустријско-турског рата 1788-1791*, Београд, 1910, 73

¹⁷ Љ. Стојановић, *Стари српски записи и натписи књ. V*, Сремски Карловци, 1925. г, бр. 8655 и 8656

¹⁸ Вук Ст. Караџић, „Особита грађа за српску историју нашег времена“, у: *Историјски списи I*, Београд 1969, 151

¹⁹ М. Ђ. Милићевић, *Манастири у Србији*, Гласник СУД књ. IV, Београд, 1867, 28

²⁰ АС-КК-51, Писмо Петра Топаловића књазу Милошу од 19. августа 1818. године, објављено у: др Радосав Марковић, *Књажева канцеларија књига друга – Крагујевачка нахија 1815-1839 – свеска прва 1815-1827*, Београд, 1954, 41-42

²¹ Јоаким Вујић, *Путешествије по Србији II*, Београд 1902, 168; Љ. Стојановић, *Стари српски записи и натписи књ. V*, Сремски Карловци, 1925. г, бр. 9089

²² На жалост, у писму Милутина Савића књазу Милошу од 11/23. марта 1820. године не наводи се име овог монаха. АС-КК-125, Писмо Милутина Савића књазу Милошу од 11. марта 1820. године, објављено у: др Радосав Марковић, *Књажева канцеларија књига друга – Крагујевачка нахија 1815-1839 – свеска прва 1815-1827*, Београд, 1954, 90-91

²³ ЗМП 5766, Писмо књаза Милоша из Крагујевац од 22. априла/4. маја 1821. године

²⁴ Јоаким Вујић, *Путешествије по Србији II*, Београд 1902, 168-169.

²⁵ АС-ДС-ПБФИН°30/836, Списак Цркве Драчке налазеће се у Срезу Гружанском Окр. Крагујевачком и описаније исте Цркве понаособ у целом њеном састојанијују, лист 427. Чланови комисије који су пописали цркву били су члан Исправничества Окр. Краг. Атанасије Вукићевић и Георгиј Павловић, парох и намесник крагујевачки.

²⁶ машице

²⁷ АС-КК-XXXV-867, Списак Цркви трошком Његове Свјетлости Сазидане, објављено у: мр Небојша Ђокић, Миломир Стевић, *Списак прилога књаза Милоша датих за зидање цркава и манастира*, Расински анали 4/2006, Крушевца, 2006, 219

²⁸ Предраг Пајкић, „Драча“ у: *Српска православна епархија шумадијска 1947-1997 – Шематизам*, Крагујевац, 1997, 183-184

²⁹ Предраг Пајкић, „Драча“ у: *Српска православна епархија шумадијска 1947-1997 – Шематизам*, Крагујевац, 1997, 183

³⁰ М. Ђ. Милићевић, *Манастири у Србији*, Гласник СУД књ. IV, Београд, 1867, 28

³¹ АС – Црква и свештенство – КК XXXV, 199

³² АС-Митрополија – Но. 180/36

³³ АС-Митрополија – Но. 183/36

³⁴ АС-Митрополија – Но. 63/37

³⁵ АС-Митрополија – Но. 119/37

³⁶ АС-Митрополија – Но. 127/37

³⁷ АС – Митрополија – Но. 214/1842 Обшество драчко моли да им цркву и убудуће опслужује мирски свештеник; Но. 237/1842 Налог проти крагујевачком, од 28. априла 1842. године да провери да ли опшество драчко стварно жели још увек мирске свештенике; Но. 551/1842 Обшество драчко иште монашко лице за свештеника.

³⁸ АС – Митрополија – Но. 852/1843 Враћевшничком игуману Јосифу писано да је Драча његовом манастиру под метох потпала; Но. 861/1843 Михаило Вулетић, парох драчки, тражи се за парохију кусатачку; Но. 935/1843 Михаило парох драчки позива се у Београд ради премештаја на другу парохију.

³⁹ АС – Митрополија – Но. 379/1858 Митрополитово писмо архимандриту Враћевшнице.

⁴⁰ АС – Митрополија – Но. 400 Митрополитов налог. Но. 577, 579, 580 Удовољено налогу.

⁴¹ М. Ђ. Милићевић, *Манастири у Србији*, Гласник СУД књ. IV, Београд, 1867, 28

⁴² Илија Вукићевић, *Наши манастири са економског гледишта*, Весник српске цркве VIII/1895. г., с. 766-767

⁴³ Здравко Пауновић, *Наши манастири и калуђери некад и сад*, Београд 1900, табела Статистички преглед целокупног стања српских манастира од 1864. до 1891. закључно по званичним податцима

ЦРКВА И САВРЕМЕНИ НАЧИН КОМУНИКАЦИЈЕ

Реферат прочитан на братском састанку свештенства Архијерејског намесништва рачанског, у Јарушицама, 23. марта 2012. године

Својој невести, хришћанској Цркви, Господ Исус Христос је оставио у аманет два најбитнија задатка. Први је богослужбени и литургијски, а изречен је на Тајној вечери када је апостолима рекао да чине Њему у спомен оно што је и Он сам тада учинио. Из недеље у недељу, из године у годину, из века у век Православна Црква преко својих свештенослужитеља испуњава овај свети задатак. Он је везан најпре за њено унутрашње устројство, иако Света Литургија има наравно и мисионарски карактер. Са друге стране, у заповестима о крштавању свих народа као и свему ономе што је на врло убедљив начин изречено у Јеванђељима нагласак је на онима који још нису спознали светлост Истине. Деловање Сина Божијег у овом грешном свету је заиста било само по себи мисија и сви Његови поступци, дела и промишљања су ишли у том правцу. Све што је радио и говорио Његови ученици, апостоли су памтили, касније записивали држећи се онога што су чули. Ове речи и дела су постали темељ за мисију, као што видимо из житија Светог апостола Павла који је пре него што је кренуо на своја мисионарска путовања дуго разговарао са Светим Петром. Из Дела апостолских и Посланица, али и касније из живота великих мисионара православља можемо видети колико је мисионарење захтевало јачину вере, тактичност и мудрост.

Време у коме су апостоли живели се у много чему разликује од данашњег. Док су пре двадесет векова апостоли ишли пешке, запрегама и бродовима мисионарећи хришћанство, данас се вести и информације свих врста преносе муњевитом брзином са једног краја света на други. Из Дела апостолских примећујемо да је Свети Павле правио и продавао шаторе да би могао да финансира своја мисионарска путовања по средоземљу. Та путовања су била напорна, али Реч Божија није могла другачије да се шири у том и многим каснијим временима. И поред тога, она је заиста била и више него духовно плодна. Данас, са друге стране, имамо као никада у историји човечанства средства која омогућују масовну и широку комуникацију. Ту су телевизија, радио, интернет, штампа, телефон, сателитска комуникација итд. С обзиром да је и мисионарење један вид међуљудске комуникације, Цркви се данас намеће веома озбиљно питање односа према овим изузетно актуелним средствима комуникације. Наиме, са једне стране живот човека данашњице је незамислив без већине ових комуникационих средстава. Сателитска комуникација није неопходна за живот, али зато је без телефона, интернета или телевизије тешко замислити живот човека у 21. веку.

Са друге стране, у Цркви је дијалог увек имао веома важно место. Сама молитва је дијалог са Богом, Бог још од стварања Адама гради и негује дијалог са њим, а доласком Христа разговор између Бога и човека добија пуну димензију. Уједно, Христос непрестано говори својим најближим ученицима да шире благу вест другим људима говорећи им да су, чак и кад испуне ту своју дужност према Створитељу, залудне слуге јер су испунили само оно што је требало

ионако испунити. Дакле, мисионарење речима или делом је најважнији задатак сваког хришћанина, па се поставља питање како данас мисионарити у информационој џунгли у којој се налазимо. Наиме, оно што се прво намеће као проблем је како учинити свети, увек савремени и вансеријски битан садржај вере занимљивим данашњем човеку. Он је размажен гомилом информација које га интересују, а које пљусте са свих страна. Без обзира занимају ли га спорт, музика, забава, политика или хумор – садржаји врве на интернету, телевизији, радију... Иако православна Црква говори најбитније ствари и има одговоре на најважнија питања, верски садржаји на мас-медијима се своде махом на опис дневних верских празника, честитке поводом оних најважнијих међу њима и понеку занимљиву емисију. Оно што наша света мајка Црква жели да каже својој деци, крштеним људима, у мас-медијима је маргинализовано наспрам свакаких, а најчешће којекаких садржаја.

Поставља се питање да ли је могуће више продрети у јавност, учинити црквену мисију продорнијом и пријемчивијом за шири круг људи? Иако по попису имамо 90 и више процената декларисаних православних хришћана, оних који се заиста убеђени или литургијски утврђени верници је далеко мање. Много је погрешног веровања, сујеверја, паганизма, зла, малOVERJA, формалног православља, духовне успаваности, псеудо-зилотизма итд. Потребна је велика вештина и обиље Божије помоћи да би се данашњем човеку приближило аутентично православље. Да би се успело у том више него изазовном и тешком задатку потребно је имати у виду следеће чињенице. Пре свега, сам Господ Исус Христос је највеће Богом дане тајне преносио својим ученицима говорећи им кроз приче, као и кроз актуелности тога времена као што су жетва, сејање, чување оваца, рибарство итд. У новој историји православља примећујемо светли пример светог владике Николаја који је највеће и најдубље истине умео да пренесе читаоцу јасним, пријемчивим и живим језиком. Дакле, може се рећи да нам је Господ Исус Христос оставио у аманет да као Његови ученици мисионаримо јасним и убедљивим језиком, као и да смо догматски и богословски утврђени.

С обзиром на то да су многе савремене комуникације данас отворене и интерактивне, свеш-

тенику и верујућем човеку пружа се прилика да се опроба у нечему што је својеврсна медијска арена. Да би неки интернет сајт, форум, блог, радио или ТВ емисија имали успеха код данашњег човека морају, сем начелне православне позадине, да буду актуелни, занимљиви, да се баве проблематиком која оптерећује данашњег човека и да дају јасне и успешне одговоре на те исте проблеме. Чињеница је, наиме, да православље поседује одговоре на сва она питања која муче данашњег човека, почевши од метафизичких, проклетих како их назива велики Достојевски, па све до психолошких на која су давно аскете, Свети Оци, давали не само одговоре већ и врло практичне савете. Велика православна баштина премудрости Божије која се изливала на свете људе може препородити данашње људе, често апатичне и духовно дезоријентисане. Нико тако директно није уочавао објективне људске слабости и грехове као Христос и нико није давао тако јасна решења како их превладавати. Велике аскете и Свети Оци православља су по угледу на свог великог учитеља наставили са том истом праксом коју нам је Он свима оставио у аманет. Дакле, православна Црква не само да има са чим

да изађе пред данашње човечанство, већ управо има најбоље одговоре на сва питања која оно поставља као проблем. Онај ко се реши на мисионарење путем савремених начина комуникације треба прво да уочи који су то проблеми које данашњи човек има, као и да буде способан и спреман да даје одговоре на њих. Питања која људи данас махом постављају свештеницима на најрепрезентативнијем савременом начину комуникације – интернету су следећа:

- обичаји за славе, крштења, опела, кумство, дакле најпрактичнија питања
- проблеми везани за брак и васпитање деце
- питања везана за девијације као што су наркоманија, алкохолизам, пушење
- питања везана за начин утврђивања ближњих који су малOVERНИ, сујеверни или неверници
- питања везана за врачања, гатања, магију

Од озбиљнијих питања ту су она везана за богослужења, постове, смисао празника, живот светитеља, догматска питања и разлике између хришћанских деноминација, она која су везана за друге религије итд. Такође се многи баве оним што би смо назвали црквена политика, најчешће на једносмеран, злонамеран или неодмерен начин.

Када је у питању савремена православна публицистика, може се рећи да наша Црква има доста ча-

сописа и то за све узрасте. Како Патријаршија, тако и Епархије издају своје часописе који се одликују квалитетним текстовима. Може се рећи да свако од тих епархијских издавача има свој печат и своју посебност. У световној публицистици, међутим, када се ради о присутности тема везаних за православље може се рећи да има позитивних помака у последњој деценији наспрам претходећег титоистичког периода. Иако неспорно има добрих текстова и квалитетних новинара који се баве претежно овом тематиком, ипак бих навео два недостатка. Први је да квалитетних текстова који се баве теолошком и православном тематиком нема довољно у великим и читаним часописима, као ни у оним локалним. Други је што се православном публицистиком у овом домену баве углавном образовани православни верници, али ретко и клирици. Иако се види да се ради о писцима са високим теолошким и општим образовањем, недостаје им пастирско искуство неопходно за један шири теолошки оквир. Лично сматрам да пастири треба више да се активирају у писању у штампи јер читаоци су једна заиста непрегледна њива Господња, а посланика је као што се види мало. Остаће ми заувек у сећању колумне таквих новинарских величина као што су Јован Ђирилов или Богдан Тирнанић који су, дотичући се неких верских тема, одмах себе ограђивали како они, ето, и нису неки верници. С обзиром да је њима као и многим другима прва асоцијација на веровање у Бога некакав пијетизам или пуританство, није ни чудо што о вери нису имали дубљи и јаснији увид. Међутим, ако би се више пастира активирало у нашем новинарству, сведочећи православље и хришћанство на онтолошком и литургијском плану, убеђен сам да би многи читаоци били далеко утврђенији у спасоносној и истинитој вери. Крајњи циљ је наравно литургијска утврђеност, а до тога је далек духовни пут.

Када је у питању радио, помаци су у последњој деценији итекако видљиви. Пионир православног радио новинарства, радио Светигора, већ годинама са успехом емитује велики број интересантних емисија свих категорија и за све узрасте. Њихове емисије не само да се емитују у локалу, већ их је могуће преслушати или скинути са њиховог званичног интернет сајта који такође постоји годинама. Пре четири године још шест црквених радио станица је конкурисало за фреквенције, а једна од оних која је почела са радом је и радио Златоусти наше Епархије. Ту је и занимљив сајт преко кога се емисије могу слушати онлајн, а поставља се и програмска шема за читаву недељу, као и кратак опис сваке од емисија.

Радио омогућује висок ниво креативности јер је жив медиј који се заснива на преношењу идеја путем живе речи, а уједно може имати и висок ниво интерактивности кроз међусобни дијалог водитеља и слушалаца. То је посебно битно ако је водитељ или гост емисије свештеник са којим онда слушаоци уживо могу да разговарају на све оне теме које их интересују, а то би пратило мноштво других слушалаца. На новопеченим радио новинарима са познавањем богословља је да искористе велике потенцијале овог данас запостављеног медија.

Интернет је највећи изазов када је у питању мисионарење православља. Убедљиво највише информација преноси се управо кроз овај популарни вид комуникације, а одликује га висока интерактив-

ност, што значи да су корисници интернета често и сами креатори његовог садржаја. Са друге стране, знамо да нас Господ позива на међусобни дијалог, како са Њим као нашим Оцем, тако и једне са другима. Међутим, Бог нас позива на дијалог у љубави, док је на интернету нагласак на дијалогу самом по себи, невезано за квалитет или ниво комуникације. Нажалост, непостојање критеријума доводи до тога да је интернет препун углавном неквалитетних, чак и дегутантних садржаја, а они квалитетни и садржајни се мало теже пробијају када је у питању пажња читалаца. Очигледно да је за мисионарење на овом медију потребно познавање интернета уопштено, одлична теолошка спрема, затим осећај за оно што је читаоцима интересантно, али и много тога другог. Као што знамо, Господ Исус Христос је неуморно мисионарио говорећи нам кроз приче. Приче модерног доба, са друге стране, нису више идентичне ондашњим које су биле актуелне пре 20. векова. Сада су актуелније модерне технологије и много тога другог што је било незамисливо у старом добу. Не само Господ, већ су и свети пророци често употребљавали разне параболе, саображавајући оно што је Божија порука човеку конкретниог времена.

Може се слободно рећи да је, када је интернет у питању, православље прилично присутно на српској сцени. Постоји велики број сајтова, блогова, форума, фејсбук група са садржајима коју су везани за нашу веру. Креативност и оригиналност су у одређеним случајевима на високом нивоу. Има пројеката везаних за иконопис, црквену историју, православну духовну музику, догматику, апологику, актуелности, брак, васпитање, о осталим религијама и верским покретима...

Које су, дакле, предности и мане овог вида мисионарења? Предности су могућност сваког верујућег човека да се у Богом му даним талантима испољи на интернету, да пажљиво осмисли оно што има да каже и да то пласира путем мноштва бесплатних сервиса. Такође, интернет је својеврсна енциклопедија пуна садржаја који могу пружити том истом вернику обиље помоћи у ономе што жели рећи. Са друге стране, један од највећих недостатака интернет комуникације је могућност анонимности која доводи до многих злоупотреба. Ову могућност обилно користе поједини људи који пишу о свему и свачему кријући се иза анонимних надимака, тј. популарних никнејмова. Свако ко пише анонимно треба да поразмисли како ће изаћи пред јевенђелисте на Страшном суду, јер су се они не само представљали већ су и отворено износили своје мане и грехове, као нпр. Свети Матеј. Много је црквеног политичарења, наводног паметовања, неумерених ставова, вулгарних свађа, итд., а у недостатку је све оно што би се могло назвати конструктивно мисионарење које је по правилу на духовну корист других. Велики недостатак интернет комуникације је и својеврсна отуђеност људи који га користе. Наиме, са обзиром да се многи крију иза којекваких никнејмова вишегодишње коришћење истих може довести до идентификовања са њима. Одувек је међуљудски дијалог подразумевао блискост која подразумева гледање лицем у лице, гестикулације, присност и све остало што је допри-

носило нашем идентификовању као личности. Тога у интернет комуникацији нема јер често можемо водити вишегодишњи дијалог са неком особом, а да не знамо ни како изгледа нити колико има година, а често ни ког је пола. Ова врста комуникације уме да доведе до својеврсног идентификовања са интернет

надимком, а самим тим до обезличења боголике личности и њеног свођења на мноштво написаних реченица што је недопустиво са сваког становиштва, нарочито богословског.

Такође, било какав интернет будућности никад не може заменити литургијску заједницу. Наиме, ако је могуће замислити виртуелну комуникацију и разговор, некако хипотетичко виртуелно причешће је немогуће замислити. Све што раде верујући на интернету треба да усходи управо ка Светој Литургији као предсобљу Царства Божијег, како је назвао један прота. Крајњи циљ савременог мисионарења је литургијско утврђивање верујућих и оних који то још нису. У том смислу, од садашњег, рекао бих начелно хаотичног модела, много бољи је модел координисаног функционисања мноштва интернет пројеката обојених православљем. Такође сматрам да је присуство пастира на интернету више него добро дошло – *жетве је много, а посланика мало*, рече Господ Исус Христос, а интернет је поље на које би се ова позната реченица итекако могла применити. У мору свакојаких скандала и површног садржаја, „осољена“ реч искусног пастира више је него добро дошла. Пример за ово су свештеници са познатог сајта Светосавље који се годинама труде да изађу у сусрет духовним потребама корисника интернета. Питања која су ту постављена заиста су разноврсна – од најтананијих догматских питања до свакодневних савета.

Када је у питању међусобна сарадња православних интернет сајтова ваљало би организovati семинаре и сусрете њихових власника и уредника уз разматрање могућности сарадње и договора, као и свих позитивних и негативних страна овог вида мисионарења. Лично бих волео да наша Епархија буде пионир на том пољу. Мученички пострадали руски свештеник Данил Сисојев, који је био велики мисионар православља данашњице, у једном интервјуу каже да је интернет, и поред многих објективно лоших страна, од Бога дат да би се Реч Божија проширила и чула све до краја васељене, тј. свуда. Крајњи циљ сваког православног сајта треба да буде Света Литургија и утврђивање у литургијском животу оних који га прате или учествују у његовом

раду без обзира чиме се сајт начелно бави. Ако је иконопис начелна тема, треба развијати теолошке свезе Литургије и иконе, ако је у питању философија онда треба развијати идеју литургијског живота као егзистенцијалног осмишљања живота уопштено, итд. Литургијско богословље би требало да прожима све ове интернет-пројекте што није нимало лак задатак. Да би се у том светом задатку напредовало мудра координација је више него добродошла.

Телевизија је такође изузетно моћан медиј, до појаве интернета дефинитивно најмоћнији. Садржаји који се данас емитују на телевизији су заиста разноврсни – од различитих спортских дисциплина, преко серија и филмова па све до политичких емисија. Може се рећи да има свега, али наизглед. Многи који коментаришу оно што се емитује на овом медију жале се да немају шта да гледају. Разлог је то што је све постало неко понављање само у другом виду – нема присуства Онога који је једино ново под сунцем, тј. Господа Исуса Христа и његове науке. Заиста, присуство квалитетних емисија са богоугодним садржајем било би више него добродошло на нашим медијским просторима. У православном свету све велике Помесне Цркве имају своје телевизије, неке као Руска Црква и више њих, и то веома гледаних. Такође, у модерном свету телевизије са религиозном тематиком су сасвим нормална ствар – римокатоличких, протестантских или исламских телевизија има напретек.

Незнање у народу је прилично, исто тако су велике његове духовне потребе и, по мом мишљењу, формирање једне црквене телевизије је насушна потреба. ТВ Логос који је основан пре неколико година је локалног карактера и ни приближно није могао да испуни овај задатак – ако узмемо у обзир читаву Србију. Црква прва има шта да понуди свету. Као пример духовне глади савременог човека и одговора Цркве на њу навео бих познати, манастир светог Антонија у Аризони, који је најпосећеније одредиште Американаца после Гранд кањона у Колораду. Дакле, данашњи човек није само духовно гладан и жедан, он често из незнања посеже за лошом или отровном храном несвестан правца којим иде. Телевизија није и никад не може бити оно што је

манастир, али она путем путописних репортажа може упутити човека ка разним стецштима духовности за које многи нису никад чули. То и треба да буде њена доминантна улога – да пружи почетни импулс данашњем уморном човеку у окретању ка православној духовности, а он ће је касније утврђивати реалним литургијским животом. Уједно, покретање оваквог пројекта захтева велико дерзновеније, јер се тиме улази у сурову медијску арену у којој су се већ усталиле многе моћне телевизијске куће. Да би им парирала та хипотетичка црквена телевизија мора да испуњава високе захтеве православне духовности,

али да уједно буде увек актуелна и занимљива, јер у супротном тешко да би могла да опстане по гледаности са обзиром на тренутно медијско стање. Да то није немогуће сведочи руска ТВ Спас коју редовно прати неколико милиона људи. Такође, у последње време можемо приметити честе нападе на СПЦ у разним медијима. Иако су то најчешће празне или злонамерне приче оне по правилу имају велики утицај на необавештене људе, тако да би се могло рећи да је један ТВ канал који би био координисан од Цркве потреба у данашњем времену. Тако би се јавно и одмерено могла демантовати аргументима свака демагогија коју редовно пласирају поједини моћни медији.

Дакле, живимо у времену које одликују велики изазови. То је оно време за које је један светитељ рекао да не би могао да се спасе ако би живео у њему. Православној Цркви се намећу велики изазови између осталог и на медијском плану и она може одговорити на њих јер поседује учење које је вечно ново, актуелно и свеже. На нама пастирима је да искористимо шансу коју нам пружа ово време и да у мору промашених идеологија сведочимо људима једину спасоносно истину која води у живот вечни.

СЛУЖБЕНИ ДЕО - ПРОМЕНЕ У ЕПАРХИЈИ ШУМАДИЈСКОЈ

Његово преосвештенство епископ шумадијски Господин Јован благоизволео је у периоду од 1 фебруара 2012. до 31. марта 2012. године

Осветити:

Темеље парохијског дома при храму Светог архангела Гаврила у Горњим Јарушицама, Архијерејско намесништво рачанско.

Основати:

Нову Српску православну парохију Трећу у Међулужју при храму Светих Јоакима и Ане, Архијерејско намесништво младеновачко;

Нову Српску православну парохију Трећу у Јагодини при храму Свете Петке, Архијерејско намесништво беличко.

Извршити арондацију:

Досадашње Прве, Друге и Четврте парохије при храму Светих архангела Михаила и Гаврила у Јагодини и Друге парохије при храму Свете Петке у Јагодини, Архијерејско намесништво беличко;

Досадашње Прве, Друге, Треће и Четврте парохије при храму Светих апостола Петра и Павла у Јагодини, Прве парохије при храму Силаска Светог Духа у Рибару и Прве и Друге парохије при храму Свете Петке у Јагодини, Архијерејско намесништво беличко;

Досадашње Прве и Друге парохије при храму Свете Петке у Јагодини, Прве, Треће и Четврте парохије при храму Светих апостола Петра и Павла у Јагодини и Четврте парохије при храму Светих архангела Михаила и Гаврила у Јагодини, Архијерејско намесништво беличко;

Досадашње Прве парохије при храму Силаска Светог Духа у Рибару и Прве, Друге и Треће парохије при храму Светих апостола Петра и Павла у Јагодини, Архијерејско намесништво беличко.

Извршити регулацију:

Између Прве, Друге, Треће, Четврте, Пете и Шесте парохије при храму Успења Пресвете Богородице у Младеновцу и Парохије при храму Светог Николе у Ковачевцу, Архијерејско намесништво младеновачко.

Поделити благослов за искушеништво:

Зорану Бијелићу у обитељи Светоарханелског манастира Венчаца у Брезовцу.

Поверити у опслуживање:

Јереју Александру Ресимићу, привременом пароху Шесте парохије при храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу и Јереју Душану Мучибабићу, привременом пароху Осме парохије при храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу, упражњену Седму парохију при храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу, Архијерејско намесништво крагујевачко;

Јереју Владану Марићу, привременом пароху Прве парохије при храму Светих Јоакима и Ане у Међулужју и Јереју Зорану Алексићу, привременом пароху Друге парохије при храму Светих Јоакима и Ане у Међулужју, новоосновану Трећу парохију при храму Светих Јоакима и Ане у Међулужју, Архијерејско намесништво младеновачко;

Јереју Младену Ђурановићу, упражнену парохију у Бадњевцу и упражњену парохију у Жировници, Архијерејско намесништво лепеничко.

Разрешити:

Протојереја Драгослава Милована, досадашњег привременог пароха Седме парохије при храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу, даље дужности привременог пароха ове парохије, Архијерејско намесништво крагујевачко;

Јереја Мирка Шилковића, привременог пароха у Реснику, даље дужности опслуживања упражњене парохије у Бадњевцу, Архијерејско намесништво лепеничко;

Протонамесника Братислава Пауновића, привременог пароха у Ботуњу, даље дужности опслуживања упражњене парохије у Жировници, Архијерејско намесништво лепеничко.

Казнити:

Јереја Гојка Марковића, привременог пароха у Лужницама, Архијерејско намесништво крагујевачко, забраном свештенослужења у периоду од 1. фебруара до 15. фебруара 2012. године;

Јереја Гојка Марковића, привременог пароха у Лужницама, Архијерејско намесништво крагујевачко, забраном свештенослужења у периоду од 18. фебруара до 3. марта 2012. године;

Протонамесника Милисаву Радовића, привременог пароха у Вранићу, Архијерејско намесништво бељаничко, забраном свештенослужења од 5. марта 2012. године;

Протојереја Србољуба Марковића, привременог пароха Друге парохије у Лапову, Архијерејско намесништво рачанско, забраном свештенослужења од 24. марта до 14. априла и од 23. априла до 30. априла 2012. године.

Укинути казну:

Јереју Гојку Марковићу, привременом пароху у Лужницама, Архијерејско намесништво крагујевачко, забрану свештенослужења са 16. фебруаром 2012. године;

Јереју Гојку Марковићу, привременом пароху у Лужницама, Архијерејско намесништво крагујевачко, забрану свештенослужења са 5. мартом 2012. године;

Протонамеснику Милисаву Радовићу, привременом пароху у Вранићу, Архијерејско намесништво бељаничко, забрану свештенослужења са 10. мартом 2012. године.

Покренути црквеносудски поступак:

Против протојереја Драгослава Милована, бившег привременог пароха Седме парохије при храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу и именованог ставити под забрану свештенослужења до окончања црквеносудског поступка.

Окончати црквеносудски поступак:

Против Јереја Младена Ђурановића, на основу показаног писаног покајања.

Поделити благослов за постдипломске студије:

Његошу Стикићу из Крагујевца на Институту за постдипломске студије Васељенске патријаршије у Шамбезију.

СЛУЖЕЊА ПРИЈЕМИ И ПОСЕТЕ ЕПИСКОПА ШУМАДИЈСКОГ ГОСПОДИНА ЈОВАНА

Од 1. фебруара до 31. марта 2012. године

ФЕБРУАР 2012:

1. фебруар 2012:

Служио Литургију у храму Светог великомученика кнеза Лазара Косовског у Крагујевцу – Белошевац;
Састао се у Београду са Господином Иринејем, патријархом српским и руководством банке *Intesa*.

2. фебруар 2012:

Учествовао у Патријаршији СПЦ у раду Управног одбора Фонда *Човекољубље*.

3. фебруар 2012:

Служио Литургију у храму Свете Петке у Крагујевцу – Виногради;
Састао се са братством Саборне цркве у Крагујевцу.

4. фебруар 2012:

Служио Литургију у Саборној крагујевачкој цркви.

5. фебруар 2012:

Служио Литургију у Саборној крагујевачкој цркви;
Састао се са архијерејима СПЦ – члановима Светог архијерејског синода.

6. фебруар 2012:

Учествовао у Патријаршији СПЦ у раду Патријаршијског управног одбора и Светог архијерејског синода;
Учествовао у Патријаршији СПЦ на свечаној додели ордена *Светог Саве* амбасадору Руске Федерације у Србији Александру Конузину.

7. фебруар 2012:

Служио Литургију у храму Светог Григорија Богослова у Грошници и пререзао славски колач поводом храмовне славе.

8. фебруар 2012:

Служио Литургију у храму Светог великомученика кнеза Лазара Косовског у Крагујевцу – Белошевац;
Рад у Епархијској канцеларији.

9. фебруар 2012:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви;
Рад у Епархијској канцеларији;
Примио др Живану Минић са Медицинског факултета Универзитета у Крагујевцу;
Присутствовао у Скупштини града Крагујевца најави путовања на Јужни пол алпинисте Драгана Јововића, генералног директора компаније *Таково осигурање*.

10. фебруар 2012:

Служио Литургију у храму Свете Петке у Крагујевцу – Виногради;
Рад у Епархијској канцеларији.

11. фебруар 2012:

Служио Литургију и годишњи парастос схи-монахињи Јустини у манастиру Ралетинцу;

Посетио манастир Саринац;

Учествовао на семинару за вероучитеље у Богословији у Крагујевцу;
Служио бденије у Саборној крагујевачкој цркви.

12. фебруар 2012 – Света Три јерарха:

Служио Литургију у храму Света Три јерарха у Тополи и пререзао славски колач поводом храмовне славе.

13. фебруар 2012:

Служио Литургију и Призив Светог Духа у Саборној крагујевачкој цркви поводом заседања Епархијског савета Шумадијске епархије;
Председавао у Владичанском двору годишњој седници Епархијског савета.

14. фебруар 2012:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Пантелејмона у Крагујевцу – Станово;
Рад у Епархијској канцеларији;
Служио помен докторки Елизабет Рос, чланице савезничке санитетске мисије у Србији током Првог светског рата;
Посетио у Аранђеловцу свештеника Бранислава Бороту и пререзао му славски колач;
Присутствовао на Правном факултету Универзитета у Крагујевцу такмичењу студената у беседништву *Сретењске беседе*;
Посетио у Крагујевцу протојереја ставрофора Милана Бороту поводом крсне славе.

15. фебруар 2012 – Сретење:

Служио Литургију у храму Вознесења Господњег у Орашцу поводом обележавања годишњице подизања Првог српског устанка;
Служио помен устаницима у Марићевића јарузи у Орашцу;
Служио помен Карађорђу Петровићу у храму Светог великомученика Георгија на Опленцу;
Учествовао у крагујевачком Књажевско-српском театру на свечаностима поводом обележавања Дана државности Србије.

16. фебруар 2012:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви;
Пререзао славски колач крагујевачком протођакону Мирославу Василијевићу;
Посетио у Белушићу свештеника Огњена Гребиха и пререзао му славски колач;
Рад у Епархијској канцеларији.

17. фебруар 2012:

Служио Литургију у храму Свете Петке у Крагујевцу – Виногради;
Рад у Епархијској канцеларији;
Примио Верољуба Стевановића, градоначелника Крагујевца;
Примио Предрага Марковића, судију Основног суда у Крагујевцу

18. фебруар 2012 – Задушнице

Служио Литургију и општи парастос у манастиру Дивостину;

Служио помен у манастиру Драчи игуманији Пелагији;

Рад у Епархијској канцеларији.

19. фебруар 2012:

Служио Литургију у арнађеловачком храму Светих апостола Петра и Павла;

Венчао у храму Светих апостола Петра и Павла у Арнађеловцу Милоша и Маријану Мијатовић;

Посетио протојереја ставрофора др Зорана Крстића, ректора Богословије у Крагујевцу.

20. фебруар 2012:

Служио Литургију у храму Светог Саве Српског у Крагујевцу – Аеродором;

Рад у Епархијској канцеларији;

Посетио у Земуну, у пратњи протојереја ставрофора др Зорана Крстића, протојереја ставрофора др Радована Биговића, професора Православног богословског факултета у Београду.

21. фебруар 2012:

Служио Литургију у храму Светог Саве Српског у Барајеву и учествовао на семинару за вероучитеље.

Рад у Патријаршији СПЦ.

22. фебруар 2012:

Учествовао у Патријаршији СПЦ у раду Патријаршијског управног одбора и Светог архијерејског синода;

Учествовао на свечаности у Патријаршији СПЦ поводом уручења Ордена Светог Деспота Стефана Лазаревића Миловану Витезовићу и Миодрагу Вујовићу.

23. фебруар 2012:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви;

Примио у Владичанском двору у Крагујевцу Господина Иринеје, патријарха српског;

Саслуживао у манастиру Јовању Овчарском Господину Иринеју, патријарху српском и Господину Хрисостому, епископу жичком, на парастосу монахињи Харитини; Посетио са Господином Хрисостомом, епископом жичким, манастир Успење Овчарско.

24. фебруар 2012:

Рад у Епархијској канцеларији;

Присуствовао радном састанку у Скупштини града Крагујевца о спречавању дискриминације старих лица.

25. фебруар 2012:

Служио Литургију у храму Свете Петке у Смедеревској Паланци;

Венчао у барајевској цркви Милана и Дану.

26. фебруар 2012:

Служио Литургију у Светотројичком храму у Корићанима; Учествовао на опроштајној вечерњој служби у Саборној крагујевачкој цркви;

Учествовао на покладној вечери са ученицима и наставницима Богословије Светог Јована Златоустог у Крагујевцу.

27. фебруар 2012 – Почетак Васкршњег поста:

Учествовао на богослужењима понедељка Прве седмице Васкршњег поста; читао Канон Светог Андреја Критског у Саборној крагујевачкој цркви;

28. фебруар 2012:

Учествовао на богослужењима уторка Прве седмице Васкршњег поста; читао Канон Светог Андреја Критског у манастиру Драча.

29. фебруар 2012:

Служио Литургију пређеосвећених дарова у Саборној цркви у Крагујевцу;

Читао Канон Светог Андреја Критског у манастиру Дивостину.

МАРТ 2012:

1. март 2012:

Учествовао на богослужењима четвртка Прве седмице Васкршњег поста;

Читао Канон Светог Андреја Критског у храму Светог Саве Српског у Крагујевцу – Аеродром.

2. март 2012:

Служио Литургију пређеосвећених дарова у манастиру Прерадовцу;

Састао се са директором предузећа *Винекс* из Белушића.

3. март 2012:

Служио Литургију у храму Светог Теодора Тирона у Великим Пчелицама и пререзао славски колач поводом храмовне славе.

4. март 2012 – Недеља Православља:

Служио Литургију у Саборној крагујевачкој цркви;

Служио свечано вечерње Недеље Православља у Саборној крагујевачкој цркви

Предводио литију улицама града Крагујевца поводом прослављања победе православног учења над иконоборцима;

Служио молебан на којем је прочитан Синодик Седмог васељенског сабора.

5. март 2012:

Учествовао на великопосним богослужењима;

Рад у Епархијској канцеларији.

6. март 2012:

Учествовао на великопосним богослужењима;

Рад у Епархијској канцеларији.

7. март 2012:

Служио Литургију пређеосвећених дарова у храму Светог великомученика Димитрија у Лазаревцу – исповест свештенства колубарско-посавског архијерејског намесништва;

председавао братском састанку свештенства овог намесништва на којем је прочитан богословски реферат: *Последице лошег и неодговорног духовништва-духоводитељства.*

8. март 2012:

Служио Литургију пређеосвећених дарова у Саборној цркви у Крагујевцу;

Примио Верољуба Стевановића, градоначелника Крагујевца.

9. март 2012:

Служио Литургију пређеосвећених дарова у храму Свете Тројице у Баћевцу – исповест свештенства бељаничког архијерејског намесништва; председавао братском са-

станку свештенства овог намесништва на којем је прочитан богословски реферат: *Свако да учини оно што је на корист њему и другоме.*

10. март 2012:

Служио Литургију у храму Светог великомученика кнеза Лазара Косовског у Белушићу;
Примио принцезу Јелисавету Карађорђевић са пратњом.

11. март 2012:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Димитрија у Крагујевцу – Сушица.

12. март 2012:

Рад у Епархијској канцеларији.

13. март 2012:

Учествовао у Патријаршији СПЦ у раду Светог архијерејског синода.

14. март 2012:

Служио Литургију пређеосвећених дарова у храму Вазнесења Господњег у Сопоту – исповест свештенства космајског архијерејског намесништва; председавао братском састанку свештенства овог намесништва на којем је прочитан богословски реферат: *Вера у доба кризе – од чега човек живи.*

15. март 2012:

Рад у Епархијској канцеларији.

16. март 2012:

Служио Литургију пређеосвећених дарова у храму Светог архангела Гаврила у Баничини – исповест свештенства јасеничког архијерејског намесништва; председавао братском састанку свештенства овог намесништва на којем је прочитан богословски реферат: *Вера и сујеверје*;
Посетио храм Светог деспота Стефана Лазаревића у изградњи у кругу паланачке болнице;
Посетио Преображенски храм у Смедеревској Паланци ради надгледања реновирања ове цркве;
Посетио храм Светог Саве и Светог Симеона у Кусатку и одредио место за изградњу парохијског дома;
Посетио храм Светог великомученика Георгија у Рабровцу и одредио место за изградњу трпезара, летњиковца и капеле за паљење свећа.

17. март 2012:

Служио Литургију и полугодишњи парастос игуманији Пелагији у манастиру Драчи;
Служио годишњи помен Дарку Витићу у Белушићу.
Служио бденије са изношењем крста у Саборној крагујевачкој цркви.

18. март 2012:

Служио Литургију у манастиру Каленићу;
Посетио манастир Прерадовац.

19. март 2012:

Учествовао у Патријаршији СПЦ у раду Патријаршијског управног одбора и Светог архијерејског синода.

20. март 2012:

Служио Литургију пређеосвећених дарова у храму Светог Василија Великог у Маршићу – исповест свештенства лепеничког архијерејског намесништва; председавао братском састанку свештенства овог намесништва на којем је прочитан богословски реферат: *Мисионарска природа Цркве.*

21. март 2012:

Служио Литургију пређеосвећених дарова у храму Свете Недеље у Десимировцу – исповест свештенства крагујевачког архијерејског намесништва; председавао братском састанку свештенства овог намесништва на којем је прочитан богословски реферат: *Икона, Црква, Евхаристија.*

22. март 2012:

Служио Литургију пређеосвећених дарова у манастиру Никољу Рудничком;
Служио помен у Медни (Крагујевац) пострадалим грађанима у Другом светском рату;
Примио Господина Теодосија, епископа рашко-призренског;
Примио Слободана Пећанца, менаџера *Телекома.*

23. март 2012:

Служио Литургију пређеосвећених дарова у храму Светог архангела Гаврила у Јарушицама – исповест свештенства рачанског архијерејског намесништва; председавао братском састанку свештенства овог намесништва на којем је прочитан богословски реферат: *Црква и савремени начин комуникације*;
Посетио Преображенски храм у Смедеревској Паланци ради надгледања реновирања ове цркве.

24. март 2012:

Служио Литургију у Саборној крагујевачкој цркви;
Примио игуманију каленићку Нектарију и добротворе и сараднике овог манастира.

25. март 2012:

Служио Литургију у храму Светог Саве Српског у Крагујевцу – Аеродром.

26. март 2012:

Рад у Епархијској канцеларији.

27. март 2012:

Рад у Епархијској канцеларији.

28. март 2012:

Служио Литургију пређеосвећених дарова у храму Рођења Пресвете Богородице у Глоговцу – исповест свештенства беличког архијерејског намесништва; председавао братском састанку свештенства овог намесништва на којем је прочитан богословски реферат: *Сиромаштво као изазов за наше човекољубље*;
Читао Канон Светог Андреја Критског у Саборној крагујевачкој цркви.

29. март 2012:

Учествовао у Патријаршији СПЦ у раду Патријаршијског управног одбора и Светог архијерејског синода.

30. март 2012:

Служио Литургију пређеосвећених дарова у храму Светих жена Мироносица у Винчи – исповест свештенства опленачког архијерејског намесништва; председавао братском састанку свештенства овог намесништва на којем је прочитан богословски реферат: *Добро и лоше сведочење пастира.*

31. март 2012:

Служио Литургију у манастиру Дивостину.

ДЕЧИЈА СТРАНА

“КО НЕ ПРИМИ ЦАРСТВА БОЖИЈЕГА КАО ДЕТЕ НЕБЕ УБИ О ПЕТА”

СТРАСНА СЕДМИЦА И ВАСКРСЕЊЕ

Најстрожији пост у току године јесте Васкршњи или Велики пост. Траје шест недеља. Њему се додаје још једна недеља строгог поста. Ова недеља поста се зове Страсна седмица. Реч *страст* значи страдање, па тако можемо рећи и Страдална седмица. Тада и ми пролазимо кроз све оно што је и Господ Исус Христос пролазио. Страсна седмица је последња недеља Христовог живота на земљи.

Понедељак и уторак Господ је провео у граду који се зове Јефрем. Тамо је поучавао своје ученике, утврђивао их у вери и припремао за тешке дане који долазе.

У среду је Господа за тридесет сребрењака издао Јуда Искариотски, један од апостола. Господ Христос је знао да ће га издати јер нема тајне коју Бог не зна. Принео је себе на жртву из љубави према нама.

У четвртак је Господ сакупио ученике на Тајну или Последњу вечеру. Тада је установио Свету тајну Причешћа. Преломио је хлеб и поделио вино рекавши ученицима да су то тело и крв Његова.

У Петак су Јудеји мучили Исуса Христа, бичевали су Га и тражили да се разапне. Дали су му да носи крст на леђима и пљували су Га.

На брду Голгота, што значи *место лобање*, Римљани су поставили три крста: за Господа Христа и два разбојника. Господ је после свих мука и понижења молио Оца да им опрости јер не знају шта чине. Када је око три сата Свој дух предао Оцу помрачило се сунце, отворили су се гробови, затресла се земља. Тада су сви схватили да је Он заиста био праведник и Син Божији. Јосиф из Ариматеје Га је скинуо са крста и положио у гроб.

У суботу Исус Христос бива у Аду. Где је душе праведника из Ада увео у Рај, а пре свих душу разбојника распетога са Његове десне стране, који се покајао.

Када су у недељу мироносице донеле миро нашле су празан гроб. Господ Исус Христос је васкрсао! Јавио им се анђео и подсетио их да је Христос рекао да ће у трећи дан да васкрсне.

Тако и сви ми, са чистим срцем, истинском радошћу и вером у васкрсење поздрављамо једни друге: Христос васкрсе! Уистину васкрсе!

Васкрсење Христово, Андреја Јовичић, I-3, Паланачка гимназија

ЛИКОВНИ КОНКУРС УЧЕНИКА ДРУГОГ РАЗРЕДА МЛАДЕНОВАЧКЕ ОШ „МОМЧИЛО ЖИВОЈИНОВИЋ“

о четком марта месеца ове године у ОШ „Момчило Живојиновић“ у Младеновцу одржан је ликовни конкурс за ученике другог разреда. На конкурс, који је за тему имао „Разговор праоца Мојсија са Богом“, учествовало је 113 ученика који похађају верску наставу. Баци су показали велику заинтересованост и таленат, као и разумевање ове светописамске приповести, чију су интерпретацију пренели у ликовном изразу.

Најбољих седам ученика је награђено пригодним поклонима. Прво место је освојио ученик П₂, Тадија Марковић, друго Војин Арсовић (П₆), треће Вељко Танасијевић (П₁), а четврто место су поделили следећи ученици: Милана Миливојевић (П₃), Ива Коваљев (П₄), Андреја Пешић (П₅) и Анђела Ђерковић (П₇).

Марко Јефтић, вероучитељ

Андреја Пешић П/5

Ива Коваљев П/4

Милана Миливојевић П/3

Тадија Марковић П/2

Војин Арсовић П/6

Вељко Танасијевић П/1

Анђела Ђерковић II/7

ТАКМИЧЕЊЕ ИЗ ВЕРОНАУКЕ У АРХИЈЕРЕЈСКОМ НАМЕСНИШТВУ БЕЉАНИЧКОМ

рхијерејско намесништво бељаничко је по трећи пут у школској 2011/12. години, организовало квиз знања за ученике основних школа које се налазе на територији овог намесништва. Такмичили су се ученици шестог разреда из четири школе. Домаћин је била ОШ „Павле Поповић“ из Вранића. Квиз је организовао и водио ђакон Дарко Павловић, уз несебичну помоћ осталих вероучитеља овог намесништва.

Такмичиле су се четири екипе од по шест чланова. Пет чланова екипе се такмичило у знању, а по један из сваке екипе се такмичио у умећу иконописања. Питања су била конципирана тако да одговарају плану и програму по коме се веронаука спроводи у основним школама, од правила понашања у храму до Символа вере (прва три Васељенска сабора).

Желећи да укључимо што већи број лаика у организацију и извођење оваквих такмичења, жири смо саставили на следећи начин: Јела Стевановић, учитељица – председник жирија, Весна Павловић, педагог, Александар Куцина, академски керамичар, Зоран Степановић, теолог и Милисав Радовић, јереј. Жири се бринуо о регуларности и броју освојених бодова. Највећи број бодова освојила је екипа ОШ „Павле Поповић“ из Вранића.

Захваливши се учесницима и честитајући им на постигнутим резултатима у познавању садржаја веронауке, ђакон Дарко Павловић је у име намесништва бељаничког, поделио пригодне поклоне. После тога сви учесници такмичења су наставили дружење у просторијама школе уз послужење. Благодаревши Господу, а надахнути заинтересованостју ученика, вероучитељи овог намесништа ће наставити са организовањем такмичења из знања веронауке у својим школама. Следеће такмичење је предвиђено за 29. април у ОШ „Дражевац“, када ће се у знању надметати ученици седмог разреда.

Дарко Павловић, ђакон

УСКРШЊА ОСМОСМЕРКА

Пронађите скривену поруку

Иста реч може да се понови више пута на различитим местима

Е	Р	О	Б	Г	Б	Н	А	О	С	П	О	В	Р	В
Њ	Д	А	П	О	Ж	О	Р	Т	Е	И	А	А	А	Т
А	А	С	С	Р	Г	У	Р	Т	О	Б	Д	С	Е	С
Д	С	П	Т	П	О	О	Е	Г	У	Г	К	Х	Н	О
А	Р	В	О	И	Е	С	Р	Љ	Б	Р	Л	С	А	Д
Р	А	Т	Е	С	С	Ћ	Т	О	С	О	И	О	Р	А
Т	С	О	П	Н	Т	С	Е	Е	Д	Е	Г	Т	Г	Р
С	Р	Б	О	Ж	П	О	Њ	И	Ј	И	И	Р	П	О
П	А	С	Х	А	М	Е	Л	И	Л	У	Ц	И	Ј	Т
М	Д	М	С	Е	Н	Е	Г	И	Р	Е	Ш	А	Н	С
У	О	Е	Т	И	Ш	И	Н	А	С	У	Н	Ђ	Е	Р
К	Њ	С	И	Р	Ћ	Е	Н	И	Т	Р	М	С	М	К
Е	О	Г	А	Љ	У	Б	А	В	С	Д	А	Р	А	О
Г	Р	О	Б	В	А	С	К	Р	С	М	Р	Т	К	Р

АПОСТОЛИ
 ДАР
 КАМЕН
 ОДАР
 ПОСТ
 РАНЕ
 СИРЂЕ
 СТРАДАЊЕ
 ТРИ
 ВАСКРСЕЊЕ

БОГ
 ГОЛГОТА
 КРСТ
 ОПРОСТ
 ЉУБАВ
 РАСПЕЂЕ
 СМРТ
 СУЊЕР
 ТРН
 ЖРТВА

БОГОРОДИЦА
 ГРОБ
 МУКЕ
 ПАСХА
 РАДОСТ
 СИН
 СПАСЕЊЕ
 ТИШИНА
 ВАСКРС
 РОК

*фото
репортажа*

НЕДЕЉА ПРАВОСЛАВЉА У КРАЈУ ЈЕВЦУ

Каленић

ИЗДАВАЧКА УСТАНОВА ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ **НОВА ИЗДАЊА**

34000 Крагујевац,
Краља Александра I Карађорђевића
31а, п. ф. 54
телефони: +381 34 333 827;
+381 65 803 48 02
sum.eparhija@eunet.rs
<http://www.crkveniartikli.org>
<http://www.eparhija-sumadijska.org.rs>

У сарадњи са Министарством вера и дијаспоре републике Србије у оквиру пројекта „Унапређење верске културе, верских слобода и толеранције“, као дела програма „Остваривање сарадње државе са црквама и верским заједницама“, издавачка установа Епархије шумадјске „Каленић“ објављује зборник „Теологија иконе и црквено стваралаштво“ у којем су заступљени текстови који унапређују теолошко разумевање и уметничко стваралаштво у области иконописа, фрескописа и других облика визуелног изражавања. Реч је о радовима најистакнутијих савремених стваралаца и теоретичара црквеног сликарства из различитих земаља и различитих помесних Цркава, што доприноси сагледавању разлика и сличности култура унутар савременог Православља као и потпунијем сагледавању комплексне црквеноуметничке проблематике.

ЕДИЦИЈА ЗОГРАФ
Каленић

